

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARU
UMULTOWO WSCHÓD – REJON ULICY BOŻYWOJA W POZNANIU

AUTOR OPRACOWANIA
MGR JOANNA ZOMERSKA

POZNAŃ, LUTY 2021 R./MAJ 2021 R.*
* PROGNOZA ZAKTUALIZOWANA NA WYŁOŻENIE PROJEKTU MPZP DO PUBLICZNEGO WGLĄDU

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
1.1.	Informacje wstępne.....	3
1.2.	Podstawy formalno-prawne opracowania	3
1.3.	Cel i zakres merytoryczny opracowania	3
1.4.	Wykorzystane materiały i metody pracy	4
2.	CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	7
2.1.	Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	7
2.2.	Rzeźba terenu.....	7
2.3.	Budowa geologiczna i warunki gruntowe	8
2.4.	Zasoby naturalne	8
2.5.	Gleby	8
2.6.	Warunki wodne.....	8
2.7.	Szata roślinna i świat zwierzęcy	9
2.8.	Klimat lokalny	11
2.9.	Jakość powietrza atmosferycznego.....	11
2.10.	Klimat akustyczny.....	13
2.11.	Jakość wód.....	13
2.12.	Dziedzictwo kulturowe	14
3.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY.....	14
4.	INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU.....	16
4.1.	Cel opracowania projektu planu	16
4.2.	Ustalenia projektu planu	16
4.3.	Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami.....	17
4.4.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu.....	17
5.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	18
6.	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO.....	21
6.1.	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i warunki gruntowo-wodne	21
6.2.	Oddziaływanie na zasoby naturalne	22
6.3.	Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, szatę roślinną, zwierzęta.....	22
6.4.	Oddziaływanie na krajobraz.....	23
6.5.	Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne i klimat lokalny.....	23
6.6.	Oddziaływanie na klimat akustyczny.....	24
6.7.	Oddziaływanie na ludzi	24
6.8.	Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe i dobra materialne	25
6.9.	Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000	25
6.10.	Oddziaływanie transgraniczne	26
7.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	26
8.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU	26
9.	STRESZCZENIE I WNIOSKI.....	27
ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE		
1.	Granice obszaru objętego granicami mpzp na tle ortofotomapy miasta Poznania	
2.	Uwarunkowania i powiązania przyrodnicze obszaru objętego opracowaniem mpzp	
3.	Oświadczenie autora prognozy	

1. WPROWADZENIE

1.1. Informacje wstępne

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Umultowo Wschód – rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu.

Projekt sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XIX/314/VIII/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Umultowo Wschód w Poznaniu.

Powyższa uchwała dopuszcza odrębne opracowania i uchwalanie planów dla poszczególnych części obszaru objętego powyższą uchwałą. W związku z tym projekt został podzielony na dwie części – większą dla mpzp obszaru Umultowo Wschód w Poznaniu i mniejszą, której dotyczy niniejsza prognoza, dla mpzp obszaru Umultowo Wschód – rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu.

Obszar projektu mpzp położony jest w północnej części miasta Poznania, na Umultowie i obejmuje teren ograniczony ulicami: ul. Rubież (od strony zachodniej), ul. Nadwarciańską (od strony wschodniej) oraz ul. Bożydara (od strony południowej). Powierzchnia projektu wynosi ok. 27,7 ha.

Obecnie na omawianym terenie nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Szczegółowy przebieg granicy projektu mpzp na tle zdjęcia lotniczego przedstawiono na załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

1.2. Podstawy formalno-prawne opracowania

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W myśl powyższej ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m.in. projekty planów zagospodarowania przestrzennego, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z art. 46 ust. 2 przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają również zmiany planów miejscowych.

Na obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej projektu planu miejscowego wskazuje również art. 17, pkt. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zgodnie z którym wójt, burmistrz albo prezydent miasta „sporządza projekt planu miejscowego (...), wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”. Stosownie do tej ustawy, projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przedkładane są instytucjom i organom właściwym do zaopiniowania i uzgodnienia projektu planu, a także są przedmiotem społecznej oceny – podlegają wyłożeniu do publicznego wglądu.

1.3. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi element procedury sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jej głównym celem jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko przyrodnicze, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu różnych form zagospodarowania przestrzennego. W tym celu, w prognozie ocenia się relacje pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie określa art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy, informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny,

a także dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie planu miejscowego.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy, zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i art. 58 ustawy:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem WOO-III.411.478.2019.AM.1 z dnia 09.01.2020 r.,
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu pismem NS-52/3-265/19 z dnia 18.12.2019 r.

1.4. Wykorzystane materiały i metody pracy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Kondracki J., Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Przyroda miasta Poznania, Urząd Miasta Poznania Wydział Ochrony Środowiska, Poznań 2009,
- Wśród zwierząt i roślin, pod red. J. Wiesiołkowskiego, Kronika Miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 2002.

Materiały kartograficzne:

- mapa zasadnicza dla obszaru planu w skali 1:1000,
- Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:25 000,
- Baza danych glebowych w skali 1:5 000, WODGiK, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego,
- Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, OPGK Poznań,
- Mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., 2004,
- Mapa Hydrogeologiczna Polski, Główny Użytkowy Poziom Wodonośny, w skali 1:50 000, ark. 471-Poznań, Państwowy Instytut Geologiczny (wersja cyfrowa),
- Mapa Hydrogeologiczna Polski, Pierwszy Poziom Wodonośny, w skali 1:50 000, ark. 471-Poznań, Państwowy Instytut Geologiczny (wersja cyfrowa),
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471-Poznań N-33-130-D, Państwowy Instytut Geologiczny, 1990,
- Atlas geologiczno-inżynierski Poznania – Mapy serii geologiczno-inżynierskich na głębokościach 1 m, 2 m, 4 m, 5 m w skali 1:10 000, Mapa gruntów antropogenicznych w skali 1:10 000, Mapa warunków budowlanych na głębokości 2 m p.p.t. w skali 1:10 000, Mapa głębokości do pierwszego zwierciadła wody podziemnej w skali 1:10 000, ark. N-33-130-D-b-2, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, 2013-2017 r.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2020 r., poz. 1219, tekst jednolity ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 247.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2020 r., poz. 55, tekst jednolity ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2021 r. poz. 741.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2020 r., poz. 310, tekst jednolity ze zm.),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2020 r., poz. 282, tekst jednolity ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. 2020 poz. 1333 tekst jednolity ze zm.),

- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1439, tekst jednolity ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej grzybów* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. *w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),
- Rozporządzenie Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. *w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61 z dnia 31 stycznia 2008 r.) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr XXIX/561/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. *w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla stref: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. wielkopolskim* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 508) – akt archiwalny),
- Uchwała Nr XXIX/566/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. *w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. wielkopolskim* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 509) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr XI/316/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 października 2015 r. *w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r., poz. 6241) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr IX/166/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. *w sprawie określenia „Aktualizacji Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10”* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 01.07.2019 r., poz. 6238) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. *w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja poznańska* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956),
- Uchwała Nr LIV/978/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 26 września 2017 r. *w sprawie „Programu ochrony środowiska dla miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”*.

Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, MPU, Poznań 2012 r.,
- Atlas geochemiczny Poznania i okolic, Lis J., Pasieczna A., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2005,
- Atlas rozmieszczenia płazów na terenie miasta Poznania - narzędzie skutecznej ochrony gatunkowej. Praca zbiorowa, red. Kaczmarski M., Pędziwiatr K., Kaczmarek J. Klub Przyrodników Koło Poznańskie, Poznań 2013,
- Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, zespół pod kierunkiem mgr inż. Mirosława Musiatewicza, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, PGiGF „Geoprojekt” Sp. z o.o, Warszawa, sierpień 2007,
- Borysiak J., Stachnowicz W, Czępiński K., Poznań Obszar Morasko-Radojewo-Umultowo Opracowanie ekofizjograficzne do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Etap 1, część I, Obszary środowiskotwórcze i przyrodniczo cenne wymagające szczególnej ochrony, Poznań 2002 r.,

- Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017,
- Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu, GIOŚ, <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod>,
- Objaśnienia do arkusza mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. Poznań (471), Biuro Studiów i Badań Hydrogeologicznych i Geofizycznych „HYDROCONSULT” Sp. z o.o., Warszawa 2000,
- Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo - Umultowo” – Umultowo Wschód Część B w Poznaniu, MPU, mgr Joanna Zomerska, mgr Katarzyna Sydor, mgr inż. Anna Moczko – flora i fauna, mgr Krystyna Berezowska-Apolinarska – Akustyka, Poznań, grudzień 2013,
- Raport z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019, PIG, PIB, Warszawa, listopad 2020,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim, Raport wojewódzki za rok 2019, GIOŚ, Departament Monitoringu Środowiska, Poznań kwiecień 2020 r.,
- Stan środowiska w województwie wielkopolskim, Raport 2020, GIOŚ, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, 2020 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, Uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.,
- Waloryzacja przyrodnicza użytku ekologicznego „Różany Młyn”, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, kierownik zespołu: dr Magdalena Kluza-Wieloch, Poznań, 2004,
- Waloryzacja przyrodnicza terenów zieleni wzdłuż Strumienia Różanego, ze wskazaniem działań ochronnych i analizą terenowo-finansową, ARBOR Firma Usługowa Jacek Zatorski, kierownik zespołu: dr hab. Dorota Wrońska-Pilarek, Poznań 2018,
- Wyniki badań wskaźników geofizycznych organicznych i nieorganicznych – monitoring jakości wód podziemnych, 2019, <http://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2019.html>.

Inne źródła:

- wizje terenowe (styczeń 2021 r./kwiecień 2021 r.)
- <http://poznan.wios.gov.pl/>
- <https://www.gios.gov.pl/pl/>
- <http://baza.pgi.gov.pl/>
- <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>
- <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
- <http://crfop.gdos.gov.pl>
- <http://mapy.geoportal.gov.pl>
- mapa SIP ZGiKM GEOPOZ
- <https://polska.e-mapa.net/>

Informacje uzyskane z powyższych materiałów oraz obserwacje zebrane podczas wizji terenowej pozwoliły na przedstawienie obecnego sposobu i stanu zagospodarowania obszaru. Pozwoliły również na opracowanie ogólnej charakterystyki środowiska przyrodniczego omawianego obszaru – w podziale na jego poszczególne komponenty, w tym: rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki podłoża, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy, gleby, klimat lokalny. Na podstawie powyższych materiałów określono również stan środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, jakości wód i klimatu akustycznego. Ponadto, w prognozie dokonano analizy i oceny ustaleń projektu planu oraz skutków ich realizacji dla środowiska przyrodniczego, z uwzględnieniem wpływu na jego podstawowe elementy.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości.

Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami środowiskowymi. Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz stopień szczegółowości ustaleń projektu planu miejscowego. Ze względu na ogólny charakter zapisów planu (nie zawierającego konkretnych rozwiązań realizacyjnych poszczególnych inwestycji, a jedynie przypisującego terenom określone cechy i funkcje) brak tu jest ścisłych informacji o charakterze ilościowym, a prognoza ma charakter jakościowy.

2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar objęty granicami mpzp obszaru Umultowo Wschód – rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu położony jest w północnej części miasta Poznania, na Umultowie. Projektem objęto obszar od zachodu ograniczony ul. Rubież, od wschodu ul. Nadwarciańską, natomiast od południa ul. Bożywoja i na krótkim odcinku ul. Bożydara. Powierzchnia projektu wynosi ok. 27,7 ha.

Położenie przedmiotowego obszaru należy rozpatrywać w kontekście struktury przyrodniczej miasta Poznania. Projekt planu obejmuje tereny wyłączone z zabudowy, włączone do strukturalnego, północnego klina zieleni, współtworzącego pierścieniowo-klinowy system zieleni Poznania. Klin północny (naramowicki) obejmuje swoim zasięgiem tereny doliny Warty, położone na północ od centrum miasta, doliny mniejszych cieków, zasilających dolinę Warty (np. Potoku Różanego), wraz z terenami zieleni położonymi w północnej części miasta – w obrębie Umultowa, Radojewa i Moraska.

W granicach analizowanego obszaru nie znajduje się żadna zabudowa. Struktura funkcjonalno-przestrzenna omawianego obszaru jest jednorodna. Na fragmencie projektu ograniczonym ulicami: od zachodu Rubież, od wschodu Nadwarciańską i od południa Bożywoja znajdują się rozległe, porolne nieużytki, które zajmują środkową i południową część obszaru, a także nadal użytkowane grunty rolne (grunty orne), położone w jego północnej części. Cały ten teren urozmaicony jest przez lokalne, drobne ciek wodne, którym towarzyszą różnorodne skupiska zieleni śródpolnej (zadrzewień i zakrzewień). Przy samej ul. Bożywoja, po jej północnej stronie, znajdują się również dwa większe skupiska zwartej zieleni wysokiej (łęgowej) oraz powyżej jednego z nich niewielki zbiornik wodny (oczko wodne).

W granicy projektu znalazł się również niewielki teren rolniczy, położony na najbardziej wysuniętym na południe fragmencie, pomiędzy ul. Bożywoja a ul. Bożydara, z charakterystycznym rzędem drzew, rosnących wzdłuż lokalnego rowu, przepływającego przez środek tego terenu.

W granicy projektu znajdują się trzy drogi – prawie cały odcinek ul. Bożywoja oraz mniejsze fragmenty ul. Nadwarciańskiej i ul. Bożydara. Wszystkie wskazane ulice stanowią drogi gruntowe.

Sieci infrastruktury technicznej reprezentowane są przez: napowietrzną linię elektroenergetyczną 110 kV, która przebiega przez całą powierzchnię projektu (głównie jego środkową część), rurociąg kanalizacji deszczowej (skanalizowany fragment lokalnego cieku wodnego, w północno-wschodniej części terenów użytkowanych rolniczo) oraz sieć gazową i telekomunikacyjną położone w ul. Bożywoja.

Otoczenie analizowanego obszaru stanowią:

- od północy – nieużytki,
- od wschodu - lasy porastające dolinę rzeki Warty,
- od południa grunty rolne i nieużytki,
- od zachodu – nieużytki i tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

2.2. Rzeźba terenu

Obszar projektu mpzp, wg podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne¹, położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie (315.5), na styku mezoregionów Pojezierze Poznańskie (315.51), obejmującego większą zachodnią i centralną część projektu i Poznański Przełom Warty (315.52), obejmującego wschodnie fragmenty obszaru.

¹ Według najnowszego podziału z 2016 r., sporządzonego w ramach zlecenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, pod nazwą „Weryfikację przebiegu granic regionów fizyczno-geograficznych w formacie SHP (shapefile)”, realizowanego przez Instytut Ochrony Środowiska, Państwowy Instytut Badawczy, na podstawie ostatniego podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez prof. Jerzego Kondrackiego (1998, 2000) (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>)

Pod względem geomorfologicznym zachodnie fragmenty obszaru projektu położone są w obrębie piaszczysto-żwirowej równiny sandrowej (poziomu wodnolodowcowego najniższego), oddzielonej od doliny Warty i jej teras wyraźnym zboczem (stokiem).

Analizowany obszar charakteryzuje się wyraźnym obniżeniem terenu z kierunku zachodniego (ok. 72-73 m n.p.m. wzdłuż ul. Rubież) w kierunku wschodnim (59-60 m n.p.m. wzdłuż ul. Nadwarciańskiej), w stronę dna doliny rzeki Warty.

2.3. Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w „Atlasie geologiczno-inżynierskim Poznania”² warunki gruntowe w obrębie analizowanego obszaru są stosunkowo jednorodne. W podłożu dominują plejstoceny grunty pochodzenia lodowcowego, rzeczno i wodno-lodowcowego.

W północno-zachodniej części obszaru, wzdłuż ul. Rubież, powierzchniowo dominują lodowcowe grunty niespoiste, litologiczne stanowiące piaski drobne i średnie, ze żwirem i otoczkami w stanie średnio zagęszczonym.

W północno-wschodniej i wschodniej części, wzdłuż ul. Nadwarciańskiej, dominują rzeczne grunty niespoiste, stanowiące głównie średnio zagęszczone i zagęszczone piaski drobne, piaski średnie i grube oraz żwiry z domieszkami części organicznych i pojedynczych otoczek.

W południowej części przypowierzchniowo występują przede wszystkim wodno-lodowcowe grunty niespoiste, głównie średnio zagęszczone i zagęszczone piaski o różnej granulacji, żwiry, sporadycznie pospółki i otoczki.

W południowej części, wzdłuż ul. Bożywoja, w podłożu mniejszymi płatami występują również lodowcowe gliny zwałowe, które lokalnie, w rejonie terenów zabudowanych położonych poza granicą projektu, przykryte są warstwą gruntów antropogenicznych w postaci nasypów niebudowlanych.

2.4. Zasoby naturalne

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp nie stwierdzono występowania zasobów naturalnych w postaci: udokumentowanych złóż kopalin³, udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)⁴, gruntów leśnych⁵.

2.5. Gleby

Zgodnie z informacjami zilustrowanymi na mapie glebowo-rolniczej, w granicach analizowanego obszaru dominują czarne ziemie zdegradowane, wykształcone na piaskach gliniastych lekkich i słabogliniastych, kompleksu żytniego słabego (6Dz), występujące dużym płatem w środkowej części obszaru. W południowo zachodnim fragmencie zlokalizowany został płat czarnych ziem zdegradowanych, wykształconych na piaskach gliniastych lekkich i mocnych, kompleksu żytniego dobrego (5Dz).

W północnej części obszaru występują płaty gleb brunatnych wylugowanych i brunatnych kwaśnych, kompleksu żytniego słabego (6Bw), rzadziej kompleksu żytniego dobrego (5Bw), wykształcone na piaskach słabogliniastych i luźnych.

Natomiast w południowej części projektu, przy ul. Bożywoja (w obrębie zwartego zadrzewienia) notowane są gleby murszowo-mineralne i murszowate użytków zielonych słabych i bardzo słabych (3zM), wykształcone z piasków luźnych i słabogliniastych.

2.6. Warunki wodne

Obszar projektu planu położony jest w dorzeczu rzeki Odry, w regionie wodnym rzeki Warty, w zasięgu zlewni jednolitej części wód powierzchniowych JCWP Warta od Rózanego Potoku do Dopływu z Uchorowa (kod PLRW600021185991) oraz jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 60 (kod PLGW600060).

² Mapy warunków budowlanych na głębokościach 1 m, 2 m, 4 m, w skali 1:10 000, ark. N-33-130-D-b-2, Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, PIG-PIB, Warszawa, 2013-2017 r.

³ <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=7>

⁴ <https://geolog.pgi.gov.pl/>

⁵ <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>

Wody powierzchniowe

Analizowany obszar położony jest w zlewni III rzędu niewielkiego ciek wodnego, stanowiącego bezpośredni dopływ rzeki Warty, przepływającego w granicach projektu z południowego zachodu w kierunku północnego wschodu. Ciek ten został włączony do systemu melioracyjnego (jako rów Wa-6), i na fragmencie został przełożony do rurociągu kanalizacji deszczowej⁶.

W granicach projektu przepływają również inne drobne śródpolne i przydrożne cieki, również włączone do szczegółowej sieci melioracyjnej (jako rowy Wa-6-1, Wa-6-1-1, Wa-6-1-2, Wa-6-3), które odpowiadają za odwadnianie analizowanego obszaru.

Podobnie jak większość cieków występujących w rejonie Umultowa, Radojewa i Moraska, charakteryzują się one dużą zmiennością przepływu w ciągu roku – z maksimum przypadającym w okresie wiosennym oraz minimum przypadającym w okresie letnim (często cieki te pozostają okresowo suche, natomiast w czasie wizji terenowej w styczniu wypełnione były wodą).

W południowej części obszaru, nieco powyżej ul. Bożywoja, znajduje się niewielki, śródpolny zbiornik wodny.

Wody podziemne

Zgodnie z Mapą hydrogeologiczną⁷, głównym użytkowym piętrzem wodonośnym w obrębie analizowanego obszaru jest mioceński poziom zbiornika wielkopolskiego, zbudowany z piasków (głównie drobnoziarnistych i mułkowatych). Wody tego poziomu występują zazwyczaj na głębokości ok. 150 m p.p.t., miąższość warstwy wodonośnej wynosi, w zależności od obszaru, od 20 do 40 m, a zwierciadło wody ma charakter napięty. Należy podkreślić, że poziom ten charakteryzuje się bardzo niskim stopniem zagrożenia zanieczyszczeniem z uwagi na izolację poziomu wodonośnego przez nadkład bardzo słabo przepuszczalnych glin i bardzo słabo przepuszczalnych iłów (iły poznańskie).

Zgodnie z Mapą hydrograficzną⁸, na terenach położonych po wschodniej stronie ul. Rubież, aż do ul. Nadwarciańskiej, poziom wód gruntowych waha się od 1 do 2 m p.p.t., natomiast na terenach położonych w bezpośrednim zasięgu drobnych cieków wodnych wody gruntowe zalegają jeszcze płycej, okresowo pojawiają się również na powierzchni terenu.

Cały analizowany obszar znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Zgodnie z posiadanymi informacjami, na obszarze projektu nie występują ujęcia wody oraz studnie, dla których wyznaczone zostały strefy ochronne.

2.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Obszar projektu planu zlokalizowany jest w całości w obrębie północnego klina zieleni, wykształconego wzdłuż doliny Warty, która stanowi korytarz ekologiczny o randze krajowej, tworzony przez roślinność naturalną i półnaturalną. W terenie objętym opracowaniem wyraźnie widoczne są elementy strukturalne środowiska, tworzące bazę dla podtrzymania i uzupełnienia środowiska, związanego z ww. korytarzem ekologicznym doliny Warty.

Szata roślinna obszaru charakteryzuje się zróżnicowaniem, wynikającym z dotychczasowego sposobu użytkowania terenów i występowania zróżnicowanych warunków siedliskowych, w tym związanych z użytkami rolnymi i terenami odłogowanymi, a także drobnymi ciekami wodnymi.

Szatę roślinną w północnej części obszaru reprezentuje głównie roślinność porastająca tereny upraw polowych, którym towarzyszą zbiorowiska segetalne. W północno-wschodnim fragmencie obszaru, pasowo wzdłuż lokalnego ciek wodnego, rozwinęło się śródpolne zadrzewienie i zakrzewienie, podnoszące bioróżnorodność gruntów rolnych.

Na rozległych, otwartych przestrzeniach nieużytków, jakie wykształciły się poniżej obecnych gruntów ornych, rozwijają się głównie zbiorowiska łąkowe i zarośla. Zbiorowiska łąkowe stanowią różnorodne postacie przejściowe, pomiędzy typowymi zespołami łąkowymi a ziołoroślami okrajkowymi, które powstają na skutek sukcesji po zaprzestaniu użytkowania rolnego. W silnej ekspansji znajduje się nawłóć kanadyjska (*Solidago canadensis*) i przymiotno kanadyjskie (*Erigeron canadensis*).

⁶ zgodnie z Koncepcją zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w Poznaniu, Zlewnia Obszaru Morasko, BIPROWODMEL, 2013

⁷ Mapa Hydrogeologiczna Polski, Pierwszy Poziom Wodonośny, w skali 1:50 000, ark. 471-Poznań, Państwowy Instytut Geologiczny, (wersja cyfrowa),

⁸ Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2001

Charakterystycznym elementem szaty roślinnej tej części planu są liczne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, występujące pojedynczo, kępami lub pasowo wzdłuż drobnych cieków wodnych.

Po północnej stronie ul. Bożywoja, u zbiegu z ul. Rubież, znajduje się nieco większe powierzchniowo siedlisko łągu olszowo-jesionowego *Fraxino-Alnetum*, połączone rowem płynącym wzdłuż ulicy z kolejnym zadrzewieniem łągu wiązowo-jesionowego *Quercu-Ulmetum minoris*, rosnącym na dalszym odcinku ul. Bożywoja. Należy podkreślić, że w przeszłości fragment łągu wiązowo-jesionowego włączony był do nieistniejącego już użytku ekologicznego „Różany Młyn”⁹.

Po południowo-wschodniej stronie skrzyżowania ul. Rubież z ul. Bożywoja znajduje się teren rolniczy, obecnie już z naturalizującymi agrocenozami. Teren ten wyróżnia się charakterystycznym w krajobrazie rzędem topoli włoskich (*Populus nigra* var. *Italica*), posadzonych wzdłuż lokalnego rowu.

Pobocza ul. Bożywoja obsadzone są drzewami, miejscami z zachowanym rytmem nasadzeń, miejscami ze znacznymi ubytkami. Skład gatunkowy drzew przyulicznych jest zróżnicowany, chociaż zdecydowanie najliczniej rosną stare, regularnie ogławiane, wierzyby (*Salix sp.*)¹⁰, o charakterystycznych pokrojach, tworzące na kilku odcinkach bardzo cenne wizualnie kompozycje. Na kilku odcinkach rzędy wierzb zostały uzupełnione nowymi nasadzeniami.

W składzie gatunkowym nasadzeń wzdłuż ul. Bożywoja występują również: dąb szypułkowy – jeden u zbiegu ul. Bożywoja i ul. Rubież (zlokalizowany jednak poza granicą analizowanego projektu mpzp) oraz drugi w połowie długości ul. Bożywoja, przy południowym poboczu, kasztanowiec zwyczajny, (*Aesculus hippocastanum* L.), lipa (*Tilia*), robinia akacjowa (*Robinia pseudoacacia* L.), śliwa ałczyca (*Prunus cerasifera*), wiąz (*Ulmus* L.). Na wysokości istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej posadzone zostały sosny i żywotnik.

Młode drzewa rosną też wzdłuż fragmentu zachodniego pobocza ul. Nadwarciańskiej. Na poboczach ulicy Bożywoja rozwija się dywanowy zespół życia trwałej i babki zwyczajnej.

Wszystkie wyżej wymienione elementy szaty roślinnej wyróżniają się nie tylko swoją trwałością w krajobrazie, lecz przede wszystkim decydują o korzystnym mikroklimacie i warunkach przestrzennych, sprzyjających całorocznemu bytowaniu i przemieszczaniu się zwierząt.

Różnorodność występującej na obszarze projektu mpzp roślinności o charakterze seminaturalnym i naturalnym oraz bezpośrednie sąsiedztwo terenów leśnych, porastających dolinę Warty, stwarza dogodne warunki do bytowania i rozwoju wielu przedstawicieli różnych zwierząt z grup: owadów, mięczaków, płazów, gadów, ptaków i ssaków.

Bezpośrednie sąsiedztwo lasów, otwartych terenów rolniczych i nieużytków, połączonych przyrodniczymi korytarzami funkcjonalno-przestrzennymi z doliną Warty, sprzyja migracji takich gatunków zwierząt jak: sarny (*Capreolus capreolus*), dziki (*Sus scrofa*), zające (*Lepus europaeus*), lisy (*Vulpes vulpes*), borsuki (*Meles meles*), jeże (*Erinaceus europeaus*), wiewiórki (*Sciurus vulgaris*) czy jenoty (*Nyctereutes procyonides*). Teren zakrzewień i zadrzewień śródpolnych z dębami szypułkowymi w pobliżu ul. Nadwarciańskiej i ul. Bożywoja są regularnym miejscem żerowania dzików, z kolei ciek i rowy mogą stanowić szlaki ich wędrówek.

Ponadto, na terenach nieużytków stwierdzono występowanie takich zwierząt jak: myszy (*Apodemus sp.*), ryjówki (*Sorex sp.*), norniki (*Microtus sp.*) oraz krety (*Talpa europaea*).

Zbiornik i ciek wodne otoczone łąkami tworzą dogodne warunki dla występowania wodnych płazów, takich jak: ropucha szara (*Bufo bufo*) i żaba wodna (*Rana esculena*). Ponadto, na terenie całego obszaru objętego planem spotykane są różne gatunki ślimaków (*Gastropoda*), w tym ślimaka winniczka (*Helix pomatia*). W rejonie analizowanego obszaru w przeszłości notowane były również gady, takich gatunków jak: jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*) i padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*).

Na terenie opracowania występują także ptaki, związane z zakrzewieniami lub zadrzewieniami śródpolnymi, m.in.: szpak (*Strunus vulgaris*) czy kos (*Turdus merula*). Ponadto, na otwartych przestrzeniach nieużytków i pól uprawnych, można zaobserwować takie gatunki ptaków jak: gawron (*Corvus frugilegus*), wróbel (*Passer domesticus*), kawka (*Corvus monedula*), sroka (*Pica pica*), dzięcioł (*Dendrocopos sp.*), sikora (*Parus sp.*), trznadel (*Emberiza citrinella*), dzwonek zwyczajny (*Carduelis chloris*), bażant łowny (*Phasianus colchicus*) oraz jaskółka (*Hirundo sp.*), a także zalatujące z terenów sąsiednich ptaki drapieżne, np.: jastrząb (*Accipiter gentilis*), myszołów (*Buteo buteo*) czy błotniak (*Circus*).

⁹ uchwała Nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994 r. w sprawie: utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12, poz. 126 ze zmianami.)

¹⁰ w czasie wizji terenowych całkowicie ogłowione

2.8. Klimat lokalny

Według regionalizacji klimatycznej (Woś 1994) obszar objęty granicami planu, podobnie jak obszar całego Poznania, należy do Regionu Środkowowielkopolskiego.

Przeważającymi wiatrami w Poznaniu są wiatry z kierunku zachodniego, jednak ze względu na występowanie dość dużego akwenu wodnego i leśnego w części północnozachodniej miasta dominującym kierunkiem wiatru w tej części w 2018 roku był kierunek wschodni. Najrzadziej wiało z kierunków północnego i południowego. W 2018 r. dominowały wiatry, których średnia roczna prędkość wahała się od 3,1 do 5,1 m/s. Według rozkładu średnich miesięcznych prędkości wiatru w mieście, w 2018 r. najwyższe prędkości występowały w styczniu – 5,0 m/s, zaś najniższe w okresie letnim (sierpień – 3,1 m/s). Cisze i wiatry do 1,5 m/s występowały przez około 6,4% czasu w roku w całej strefie.

W strefie aglomeracja poznańska przeważają wpływy mas powietrza polarnomorskiego, napływającego z Oceanu Atlantyckiego. Znacznie mniejsze znaczenie mają masy powietrza polarno-kontynentalnego oraz zwrotnikowego. W 2018 r. najniższą średnią miesięczną temperaturę zanotowano w lutym (-3,2°C), a najwyższą w sierpniu (20,7°C). Średnia roczna temperatura w całej strefie wyniosła 9,7°C, natomiast średnia roczna amplituda – 23,9°C.

Roczna suma opadów w rejonie Poznania wynosi około 500 mm. Najwyższe w ciągu 2018 roku były opady letnie (lipiec 88,1 mm). Najniższe opady wystąpiły w lutym (7,5 mm). Średnia miesięczna opadu w 2018 r. wyniosła 39,7 mm.

Poziom średniej miesięcznej wilgotności względnej powietrza na obszarze strefy aglomeracja poznańska w 2018 roku wyniósł 74%. Najbardziej wilgotnymi miesiącami były miesiące zimowe (styczeń, listopad i grudzień, odpowiednio 86, 84 i 90%), najmniejszą wilgotność zanotowano w sierpniu 61%.

Okres wegetacyjny w rejonie miasta Poznania należy do najdłuższych w kraju i wynosi 220 dni.

2.9. Jakość powietrza atmosferycznego

W granicach projektu nie funkcjonuje jakakolwiek zabudowa, a przebiegające przez jego obszar odcinki ulic: Bożywoja, Nadwarciańskiej i Bożydara charakteryzują się niskim natężeniem ruchu. Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż w granicach analizowanego obszaru nie funkcjonują obecnie punktowe, liniowe oraz powierzchniowe źródła emisji, których funkcjonowanie wpływałoby w sposób znaczący na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Na kształtowanie lokalnych warunków aerosanitarnych korzystnie wpływa natomiast obecność terenów porośniętych zielenią, a w szczególności zielenią wysoką. Obecność drzew i krzewów sprzyja redukcji udziału CO₂ w powietrzu oraz emisji znacznych ilości O₂, ograniczając jednocześnie zasięg przemieszczania się zanieczyszczeń pyłowych. Bardzo duży wpływ na kształtowanie warunków aerosanitarnych ma również dominujący udział terenów zapewniających bardzo dobre warunki przewietrzania na obszarze opracowania (tereny użytkowane rolniczo oraz tereny porośnięte zielenią niską).

Ze względu na brak punktów pomiarowych, zlokalizowanych w granicach projektu mpzp, analizę jakości powietrza atmosferycznego przeprowadzono na podstawie wykonywanej przez GIOŚ (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu) rocznej oceny jakości powietrza dla poszczególnych stref, wyznaczonych w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska. Teren będący przedmiotem niniejszego opracowania znajduje się w granicach strefy aglomeracja poznańska¹¹.

Sporządzona w 2019 r. ocena jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia została wykonana odrębnie dla 12 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃), pyłu zawieszonego PM₁₀ i zanieczyszczeń oznaczanych w pyłe PM₁₀: ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu (BaP), oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Jej wyniki prezentuje poniższa tabela.

¹¹ Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2019, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2020 r.

Tabela 1. Klasyfikacja strefy aglomeracja poznańska w roku 2019 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb (PM10)	As (PM10)	Cd (PM10)	Ni (PM10)	BaP (PM10)	PM2.5
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A

Zródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim Raport wojewódzki za rok 2019, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2020 r.,

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ołowiu oraz poziomu docelowego ozonu, arsenu, kadmu, niklu strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A.

Ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu PM10 dla 24 -godzin w roku kalendarzowym wszystkim strefom, w tym aglomeracji poznańskiej, przypisano klasę C. W przypadku pyłu PM2.5 strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A. W roku 2019 stwierdzono również przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu – strefę zaliczono do klasy C.

Obszar analizowanego projektu mpzp znajduje się w zasięgu obszarów przekroczeń na terenie strefy aglomeracja poznańska wyznaczonych w 2019 r. dla pyłu zawieszonego PM10 i B(a)P.

Ze względu na występowanie w aglomeracji poznańskiej przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu konieczne było podjęcie działań, których realizacja doprowadziłaby do zmniejszenia emisji wspomnianych zanieczyszczeń do poziomów pozwalających na dotrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego.

W latach ubiegłych zgodnie z wymogami ustawowymi opracowano programy naprawcze, wskazujące cele i działania jakie muszą zostać podjęte w celu przywrócenia standardów jakości powietrza, w tym:

- Program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań z dnia 31 grudnia 2007 r.¹²,
- Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim z dnia 17 grudnia 2012 r.¹³,
- Program ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. Wielkopolskim z dnia 17 grudnia 2012 r.¹⁴,
- Program ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10” z dnia 26 października 2015 r.¹⁵,
- Aktualizację Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 z dnia 24 czerwca 2019 r.¹⁶

Obecnie dla strefy aglomeracja poznańska obowiązuje „Program Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska”, zatwierdzony uchwałą Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r.¹⁷, opracowany z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Jego integralną część stanowi Plan Działań Krótkoterminowych (kod Programu PL3001PM10dBaPa_2018).

Podobnie jak w przypadku poprzednich dokumentów, Program ten określa szereg koniecznych do podjęcia działań, których zastosowanie jest niezbędne dla przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P. Wśród nich wskazuje działania naprawcze związane z wprowadzaniem do mpzp odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P, w zakresie m.in.:

- układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta,

¹² Rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego Nr 39/07 z dnia 31 grudnia 2007 r., akt archiwalny

¹³ Uchwała Nr XXIX/561/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 508, akt archiwalny)

¹⁴ Uchwała Nr XXIX/566/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 509, akt archiwalny)

¹⁵ Uchwała Nr XI/316/15 z dnia 26 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r., poz. 6241, akt archiwalny)

¹⁶ Uchwała Nr IX/166/19 z dnia 24 czerwca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 01.07.2019 r., poz. 6238, akt archiwalny)

¹⁷ Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956

- wprowadzania zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,
- zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych,
- kształtowania zabudowy w sposób umożliwiający swobodny przepływ mas powietrza,
- stosowania odpowiednich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej towarzyszącej zabudowie,
- tworzenia publicznych terenów zieleni urządzonej, w tym parków i skwerów,
- uwzględniania rozbudowy i kształtowania sieci ulic obwodowych powodujących eliminację lub ograniczenie ruchu tranzytowego, oraz umożliwiających uspokojenie ruchu w obszarach wewnątrz dzielnicowych, tworzenia stref ruchu pieszego i uspokojonego w szczególności na obszarze śródmieścia,
- wdrażania rozwiązań systemowych dedykowanych rozwojowi ruchu rowerowego i pieszego,
- umieszczania (w miarę możliwości) w planach miejscowych zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłowniczej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłowniczej) na indywidualne.

2.10. Klimat akustyczny

W związku z obecnym zagospodarowaniem i użytkowaniem obszaru projektu planu, zlokalizowane w jego granicach tereny nie wymagają ochrony akustycznej w środowisku, na podstawie przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska¹⁸ oraz rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku¹⁹.

Aktualna Mapa akustyczna miasta Poznania 2017²⁰ nie określiła zasięgów oddziaływania hałasu samochodowego od ulic: Bożywoja, Nadwarciańskiej i Bożydara, których fragmenty znajdują się w granicach analizowanego projektu planu, czy też ul. Rubież, położonej poza projektem planu. Oczekuje się jednak, że niewielki ruch samochodowy odbywający się tymi ulicami nie przekracza obecnie dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku dla położonych wzdłuż tych ulic nielicznych terenów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej (zlokalizowanej poza obszarem opracowania).

Ponadto, na podstawie dokumentacji Mapy akustycznej miasta Poznania 2017 można stwierdzić, że na obszar opracowania nie wpływa hałas kolejowy od najbliższej położonej trasy tzw. Północnej Obwodowej Linii Kolejowej Zieliniec – Kiekrz, hałas lotniczy z lotniska Poznań – Ławica oraz lotniska wojskowego w Poznaniu – Krzesinach, a także hałas tramwajowy. Przedmiotowy obszar projektu planu znajduje się również poza zasięgiem oddziaływania hałasu przemysłowego oraz oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu.

2.11. Jakość wód

Wody powierzchniowe

Nie uzyskano informacji na temat aktualnej jakości wód w ciekach wodnych przepływających przez obszar planu. W związku z powyższym analizę jakości wód powierzchniowych przedstawiono na podstawie oceny jakości wód powierzchniowych jednolitych części wód (JCWP), przeprowadzonej w ramach państwowego monitoringu środowiska przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Obszar projektu mpzp położony jest w zasięgu zlewni jednolitej części wód powierzchniowych JCWP Warta od Rózanego Potoku do dopływu z Uchorowa (kod PLRW600021185991). Zgodnie z zapisami „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”²¹ JCWP Warta od Rózanego Potoku do dopływu z Uchorowa stanowi silnie zmienioną część wód (SZCW), o złym stanie, dla której celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Jej wody zagrożone są niespełnieniem ww. celów.

Zgodnie z ostatnimi wynikami badań zebranych dla powyższej zlewni w punkcie pomiarowo-kontrolnym Poznań-Mściszewo (kod PL02S0501_3282), JCWP Warta od Rózanego Potoku do dopływu z Uchorowa została następująco skwalifikowana²²:

¹⁸ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*

²⁰ Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

²¹ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967)

²² Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu, GIOŚ, <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod>

- w klasie elementów biologicznych – 5 (2017 r.),
- w klasie elementów fizykochemicznych – >2 (2017 r.),
- klasyfikacja potencjału ekologicznego – 5, zły potencjał ekologiczny (2017 r.),
- klasyfikacja stanu chemicznego - stan chemiczny poniżej dobrego (2019 r.)
- ocena stanu jcwpc – zły stan wód (2019).

Wody podziemne

Analizy jakości wód podziemnych wykonano w oparciu o ocenę jakości wód podziemnych prowadzoną dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) przez Państwowy Instytut Geologiczny. Zgodnie z podziałem obszaru dorzeczy na 172 JCWPd, obszar całego miasta Poznania zlokalizowany jest w zasięgu JCWPd nr 60 (PLGW600060).

Według „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, celem środowiskowym dla JCWPd nr 60 jest osiągnięcie dobrego stanu chemicznego oraz dobrego stanu ilościowego. Wody te nie są zagrożone nieosiągnięciem ww. celu.

W 2016 r. stan chemiczny wód JCWPd nr 60 został oceniony jako słaby, natomiast stan ilościowy jako dobry²³, natomiast w 2019 r. zarówno stan ilościowy, jak i stan chemiczny oceniono jako dobry²⁴.

2.12. Dziedzictwo kulturowe

Na obszarze projektu mpzp nie występują zabytki, podlegające ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Znajdują się natomiast dwa udokumentowane stanowiska archeologiczne:

- AZP 51-28/36 osadnictwo kultury łużyckiej bądź kultury pomorskiej (epoka brązu/wczesna epoka żelaza),
- AZP 51-28/136 osadnictwo pradziejowe.

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

- Obszar projektu mpzp obejmuje tereny obecnie niezabudowane, włączone w strukturalny, północny klin zieleni, współtworzący pierścieniowo-klinowy system zieleni miasta Poznania. Z uwagi na ich walory przyrodnicze, krajobrazowe i ekologiczne, wśród najważniejszych zagadnień ochrony środowiska należy wymienić konieczność przeciwdziałania i ograniczenia presji inwestycyjnej na te tereny oraz utrzymanie ich dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania, a także zapewnienie skutecznej ochrony zieleni i zasobów wodnych. Z punktu widzenia analizowanego projektu to zagadnienie jest tym bardziej istotne, że dla fragmentu terenu, położonego w południowej części projektu, prowadzone były już postępowania administracyjne w sprawie wydania warunków zabudowy dla realizacji budynków mieszkalnych jednorodzinnych, w związku z czym zaistniało realne zagrożenie związane z presją inwestycyjną na tereny włączone w strukturalny klin zieleni, wskazane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla miasta Poznania jako wyłączone z zabudowy.
- Na obszarze objętym projektem mpzp oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie znajdują się tereny objęte obszarowymi formami ochrony przyrody, ustanowionymi w oparciu o ustawę o ochronie przyrody, takie jak: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000.
- Najbliżej położonym obszarem objętym formą ochrony przyrody jest użytek ekologiczny „Łęgi Potoku Różanego”²⁵, oddalony od południowo-wschodniej granicy projektu o ok. 270 m. Celem ustanowienia użytku była ochrona kompleksu nadrzecznych siedlisk przyrodniczych wzdłuż Potoku Różanego i naturalnych zbiorników wodnych (w tym szuwarów, łęgów jesionowo-olszowo-topolowych, łożowisk) oraz starorzecza i łąk zalewowej doliny rzeki Warty. Zakres ochrony czynnej

²³ <https://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html>

²⁴ wg „Raportu z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019”, PIG, PIB, Warszawa, listopad 2020

²⁵ uchwała Nr XXXIX/684/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 13 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2016 r. poz. 8380)

obejmuje: utrzymanie stosunków wodnych zapewniających zachowanie istniejących siedlisk, ochronę starorzecza, zachowanie naturalnych siedlisk przyrodniczych, czynną ochronę zbiorowisk roślinnych, zapobieganie procesowi degradacji gleb, ochronę stwierdzonych stanowisk rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną, prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, utrzymanie ekosystemów szuwarowych i łąkowych, ograniczenie rozwoju roślinności inwazyjnej, zwłaszcza gatunków obcych geograficznie.

- Jednocześnie należy przypomnieć, że w przeszłości część terenów projektu mpzp, położonych w jego południowej części, przy ul. Bożywoja (w zasięgu łągu wiązowo-jesionowego) włączona była również w granice nieobowiązującego już użytku ekologicznego „Różany Młyn”²⁶. Użytek zajmował powierzchnię 14 ha i wchodził jednocześnie w skład zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”, powołanego tą samą uchwałą co ww. użytk. Obiekt był ustanowiony z myślą o ochronie siedliska bobra europejskiego oraz wielu rzadkich gatunków roślinności łąkowej i łąkowej, występującej w dolinie Potoku Różanego.
- Z uwagi na wysokie prawdopodobieństwo bytowania na obszarze projektu mpzp dziko występujących gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową, o których była mowa w rozdziale 2.8 prognozy, realizacja zarówno ustaleń mpzp, jak i wszelkich innych działań inwestycyjnych musi uwzględniać zakazy, ustanowione w stosunku do zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną (ścisłą lub częściową) w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. W związku z powyższym, obowiązują wobec nich liczne zakazy, wymienione w §6 rozporządzenia, w tym m.in.: umyślnego zabijania, niszczenia siedlisk oraz ostoi, będących obszarem ich rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania, niszczenia, usuwania oraz uszkodzania zimowisk i innych schronień, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień. Powyższe zakazy należy respektować zarówno podczas realizacji ustaleń mpzp, jak i wszelkich innych działań prowadzonych na obszarze bytowania chronionego gatunku.
- Na obszarze projektu planu nie występują pozostałe obszary chronione, podlegające ochronie na podstawie innych przepisów odrębnych, takie jak: lasy, strefy ochronne ujęć wody oraz obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, obszary ciche w aglomeracji.
- Obszar jest położony poza obszarami narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi oraz obszarami ograniczonego użytkowania. Natomiast jego część (pas terenów biegnący wzdłuż ul. Rubież) znajduje w zasięgu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, które mogą rozwijać się na glinach morenowych²⁷. Konieczne jest zatem uwzględnienie powyższych uwarunkowań przy wskazywaniu docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w tej części projektu.
- Przez analizowany obszar przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna WN 110 kV, która powoduje powstanie w swoim otoczeniu pól elektromagnetycznych, o częstotliwości sieciowej 50 Hz, a także pewne ograniczenia w zagospodarowaniu terenów, wywołane koniecznością zachowania wolnych przestrzeni pod siecią. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, jak również dla miejsc dostępnych dla ludności zostały określone w sposób szczegółowy w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku²⁸. Ze względu na duże zróżnicowanie istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne, obszary oddziaływania oraz zasady zagospodarowania terenów wokół poszczególnych obiektów energetycznych wyznacza się indywidualnie na podstawie indywidualnych uzgodnień, wykonywanych kosztem i staraniem inwestora obiektu.
- Wśród istotnych problemów ochrony środowiska, jakie dotyczą całego miasta Poznania (strefy aglomeracja poznańska), wskazać należy problemy związane z przekraczaniem dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM10 oraz bezno(a)pirenu w powietrzu atmosferycznym. Stąd też konieczne jest podejmowanie szeregu działań – w tym działań planistycznych – mających na celu

²⁶ uchwała Nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994 r. w sprawie: utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12, poz. 126 ze zmianami), ze względu na wejście w życie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 Nr 3, poz. 21) oraz braku w niej przepisów przejściowych, tereny te straciły status ochronny.

²⁷ Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016 r.

²⁸ Dz. U. z 2019 r., poz. 2448

ograniczenie lub też wyeliminowanie źródeł ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w tym zakresie. Cele i działania, jakie muszą zostać podjęte w celu przywrócenia standardów jakości powietrza, zostały wskazane w „Programie Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracji poznańska”.

4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU

4.1. Cel opracowania projektu planu

Stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Umultowo – Wschód rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu jest ustalenie przeznaczenia terenów oraz określenie sposobów ich zagospodarowania.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru Umultowo Wschód – rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu jest planem ochronnym. Jego sporządzenie ma na celu ustalenie takiego przeznaczenia i sposobu zagospodarowania przestrzennego obszaru, który uwzględni konieczność ochrony terenów włączonych w strukturalny klin zieleni przed zabudową.

4.2. Ustalenia projektu planu

Projekt planu składa się z części tekstowej, sporządzonej w formie projektu uchwały Rady Miasta Poznania oraz z części graficznej – rysunku projektu planu, sporządzonego w skali 1:2 000.

Plan utrzymuje obecną strukturę funkcjonalną i nie przewiduje istotnych przekształceń przestrzennych analizowanych terenów.

W zakresie przeznaczenia terenów w projekcie planu wyznaczono: dwa tereny zieleni (**1ZO**, **2ZO**) oraz tereny dróg publicznych klasy dojazdowej (**1KD-D**, **2KD-D**).

Na terenach zieleni **ZO** projekt planu ustala:

- udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 80% powierzchni terenu;
- zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów;
- dopuszczenie zalesienia;
- dopuszczenie lokalizacji: placów zabaw, boisk lub niekubaturowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych, przepustów lub obiektów mostowych, budowli hydrotechnicznych lub urządzeń melioracji wodnych, zbiorników retencyjnych.

Na terenach dróg publicznych **KD-D** projekt planu ustala drogi klasy dojazdowej, lokalizację jezdni oraz chodników, z dopuszczeniem ich zamiany na pieszo-jezdnie.

W zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu ustalono:

- ochronę walorów krajobrazowych klina zieleni poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych oraz wprowadzenie zagospodarowania terenów zgodnie z ustaleniami planu;
- zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia;
- ochronę i zachowanie istniejących wód powierzchniowych, cieków i rowów – urządzeń melioracji szczegółowej jako otwartych, z dopuszczeniem robót budowlanych;
- zapewnienie dostępu do wód powierzchniowych na potrzeby wykonywania robót konserwacyjnych i hydrotechnicznych;
- ochronę istniejących drzew, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i uzupełnienia rzędów drzew na terenach **1KD-D** i **1ZO**, wskazanych orientacyjnie na rysunku planu, a w przypadku kolizji z planowaną infrastrukturą ich przesadzenie lub usunięcie i wprowadzenie nowych nasadzeń w granicach planu.

W zakresie ochrony i kształtowania ładu przestrzennego ustalono:

- wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni, w tym zieleni wysokiej;
- dopuszczenie lokalizacji: ciągów pieszych, rowerowych lub pieszo-rowerowych, sieci i obiektów infrastruktury technicznej, tablic informacyjnych;
- zakaz lokalizacji: tymczasowych obiektów budowlanych, nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej, zieleni wysokiej pod wskazaną na rysunku planu elektroenergetyczną linią wysokiego napięcia 110kV oraz w odległości 11 m od osi linii w obu kierunkach.

W zakresie szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym zakazu zabudowy, ustala się:

- uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej, w tym wskazanych na rysunku planu istniejącej elektroenergetycznej linii napowietrznej 110kV oraz planowanych kolektorów sanitarnych;
- uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów wymagań i ograniczeń wynikających z sąsiedztwa lasów;
- uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów ograniczeń wynikających z położenia w obszarze zagrożonym ruchami masowymi ziemi, wskazanym na rysunku planu;
- zachowanie ciągłości istniejącego systemu melioracyjnego, z dopuszczeniem robót budowlanych w jego zakresie i zmiany przebiegu w granicach terenu;
- zakaz lokalizacji budynków.

4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zapisy projektu planu miejscowego muszą być zgodne z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a rada gminy uchwała plan miejscowy dopiero po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń Studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania²⁹ (określanym w dalszej części tekstu jako Studium), obszar projektu planu znajduje się na terenie wyłączonym z zabudowy, oznaczonym symbolem **ZO** – tj. terenach zieleni nieurządzonej, terenach leśnych i do zalesień, użytkach rolnych, terenach zadrzewionych, dnach dolin rzek, strumieni, jezior, stawów, wód powierzchniowych w granicach klinowo – pierścieniowego systemu zieleni i położonych poza tym systemem.

Studium wprowadza zakaz lokalizacji budynków i zakaz zwiększania wskaźnika intensywności zabudowy w przypadku istniejącej zabudowy, dopuszcza natomiast m.in. lokalizowanie niekubaturowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych, obiektów małej architektury, tablic informacyjnych, boisk sportowych, placów zabaw i gier, szatni, hangarów na sprzęt, wież i punktów widokowych, elementów związanych z zagospodarowaniem terenów przywodnych, tras rowerowych, szlaków pieszych i konnych (stoły, ławki itp.). Dopuszczono też lokalizację urządzeń wodnych, obiektów służących ochronie przyrody, inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej oraz transportowej itd.

W kontekście analizowanego projektu mpzp należy podkreślić, że obejmuje on tereny zlokalizowane w zasięgu strukturalnego klina zieleni, współtworzącego pierścieniowo-klinowy system zieleni miasta. Zgodnie z określonymi w Studium zasadami ochrony i kształtowania systemu zieleni, nadrzędnym zadaniem jest zachowanie i odtwarzanie ciągłości oraz podbudowa biologiczna istniejących elementów systemu poprzez m.in.: wprowadzenie zakazu zabudowy i rozbudowy istniejących obiektów budowlanych na terenach zieleni nieurządzonej, objęcie pierścieniowo-klinowego systemu zieleni planami miejscowymi (w celu zabezpieczenia przed niekontrolowaną zabudową i wzmocnienia ich ochrony), zachowanie możliwie największej ciągłości systemu przyrodniczego, wprowadzanie wskaźników dotyczących zachowania powierzchni biologicznie czynnych (na terenach, gdzie dopuszczona jest zabudowa), czy też ochronę ciągłości korytarzy ekologicznych poprzez nie wprowadzanie barier ekologicznych na terenach zieleni.

Podsumowując powyższe informacje, należy stwierdzić, że rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne oraz ustalenia projektu mpzp obszaru Umultowo Wschód – rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu, opisane w rozdziale 4.2. prognozy, są zgodne z zapisami Studium.

4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu

Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obowiązującego dla danego obszaru, stanowi przyczynę pojawiania się znaczących utrudnień w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach dotyczących przeznaczenia poszczególnych

²⁹ Uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r

terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy (stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Należy zauważyć, że tego rodzaju sytuacja może znacząco utrudnić również skuteczną ochronę lokalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów.

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, obszar objęty granicami analizowanego projektu mpzp obejmuje przede wszystkim porośniętą zielenią nieużytki porolne i tereny nadal użytkowane rolniczo. Na obszarze nie znajduje się jakkolwiek zabudowa, a tereny komunikacyjne reprezentowane są jedynie przez fragmenty ulic: Bożywoja, Bożydara i Nadwarciańska (dojazdowe drogi gruntowe).

W przypadku utrzymania dotychczasowego ww. sposobu zagospodarowania i użytkowania tych terenów, należy założyć, że nie nastąpią istotne, negatywne zmiany w zakresie poszczególnych komponentów środowiska i ich stanu. Przy założeniu zachowania istniejących nieużytków, z racji bliskiego sąsiedztwa lasów, będą one ulegały stopniowemu naturalnemu zalesieniu i staną się bardziej sprzyjającym środowiskiem dla bytujących w lasach zwierząt. Użytki rolne, w przypadku zaniechania działalności rolniczej, powoli ulegną naturalnemu przekształceniu w nieużytki, a następnie zalesieniu, począwszy od przydrożnych i śródpolnych zakrzewień i zadrzewień. Wszystkie ww. tereny ze swoim nowym drzewostanem w dłuższej perspektywie czasu mogłyby wzmocnić ochronne funkcje północnego klina zieleni.

Natomiast potencjalne, istotne i negatywne zmiany stanu środowiska i walorów krajobrazowych, jakie mogą wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu, mogą wystąpić w przypadku podjęcia działań inwestycyjnych, związanych z realizacją na analizowanych terenach zabudowy³⁰. Tereny położone w granicy obszaru opracowania, ze względu na bliskość terenów o szczególnie wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych (lasy i inne tereny zieleni położone w dolinie Warty, w tym również objęte formami ochrony przyrody), są bardzo atrakcyjne do zainwestowania. Biorąc pod uwagę tendencje dotyczące procesów inwestycyjnych, a także istniejące zagospodarowanie terenów w bezpośrednim sąsiedztwie analizowanego obszaru (tereny zabudowy jednorodzinnej położone po zachodniej stronie ul. Rubież), można zakładać, że tereny nieużytków porolnych mogą być stopniowo przekształcane w tereny budowlane. Brak obowiązującego planu miejscowego utrudni zatem możliwość skutecznej ochrony terenów strukturalnego klina zieleni przed ich zabudową.

Wśród najważniejszych (potencjalnych) zmian w zakresie środowiska przyrodniczego oraz dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, jakie mogłyby wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń analizowanego projektu mpzp, należy wskazać przekształcenia funkcjonalno-przestrzenne cennych terenów otwartych, o szczególnych walorach przyrodniczych, ekologicznych i krajobrazowych, związanych z występowaniem różnorodnych formacji roślinnych i drobnych cieków wodnych, pełniących również funkcje lokalnych korytarzy przyrodniczych.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do dokumentów stworzonych na szczeblu **międzynarodowym oraz wspólnotowym**, formułujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia planowania przestrzennego, w tym też analizowanego projektu mpzp, zaliczyć można m.in.:

- Konwencję o ochronie dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Konwencja Berneńska) z dnia 19 września 1979 r. – dotyczącą zagadnień związanych z ochroną zagrożonych wyginięciem gatunków europejskiej flory i fauny i ich siedlisk – cele istotne dla projektu mpzp z uwagi na występowanie w jego granicach oraz w bezpośrednim sąsiedztwie licznych przedstawicieli flory i fauny, w tym również gatunków podlegających ochronie prawnej;
- Konwencję o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro z dnia 5 czerwca 1992 r. – nakładającą m.in. obowiązek identyfikacji i monitoringu wszystkich elementów różnorodności biologicznej, położenia nacisku na ochronę in situ, a także oceny skutków oraz minimalizowania negatywnych oddziaływań w skali makro i mikro – określone w niej cele są istotne z uwagi na walory przyrodnicze obszaru projektu mpzp i jego najbliższego sąsiedztwa;

³⁰ na jednej z działek położonych w południowej części projektu toczyły się postępowania administracyjne, związane z wnioskiem o wydanie warunków zabudowy dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

- Konwencję krajobrazową z dnia 20 października 2000 r. (sporządzoną we Florencji) – której celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu – jest to szczególnie istotne z uwagi na konieczność ochrony szczególnych walorów krajobrazowych terenów niezabudowanych, współtworzących strukturalne kliny zieleni;
- Dyrektywę 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, zwaną dyrektywą w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SEA), jej celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględnienia aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju. Zgodnie z tą dyrektywą wszystkie plany i programy sporządzane i przyjmowane na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko, podlegają procedurze oceny wpływu na środowisko. Transpozycja dyrektywy w polskim prawodawstwie nastąpiła w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, która to określa m.in. zasady i tryb w sprawach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której jednym z elementów jest właśnie prognoza oddziaływania na środowisko sporządzana dla projektów mpzp,
- Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (Dz.U.UE.L.2008.152.1), stanowiącą o utrzymaniu jakości powietrza tam, gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawie w pozostałych przypadkach – cel szczególnie istotny w kontekście obowiązywania dla Poznania programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 i benzoalofirenu.

Cele określone we wspomnianych powyżej dokumentach zostały uwzględnione w omawianym projekcie mpzp m.in. poprzez wprowadzenie ustaleń określających docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów stanowiących o wartości przyrodniczej i krajobrazowej analizowanego obszaru, czyli wyznaczenie terenów zieleni **1ZO**, **2ZO** i ustalenie zakazu lokalizacji budynków w granicy planu, a także zapisy w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, ustalające ochronę walorów krajobrazowych terenów klina zieleni poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, ochronę i zachowanie wód powierzchniowych (cieków, rowów) jako otwartych, ochronę istniejących drzew, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i uzupełnienia rzędów drzew na terenach **1KD-D** i **1ZO**, wskazanych orientacyjnie na rysunku planu, wprowadzanie nowych nasadzeń zieleni, w tym zieleni wysokiej, zachowanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej i zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia.

Do dokumentów stworzonych na szczeblu **krajowym**, formułujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia planowania przestrzennego, w tym też analizowanego projektu mpzp, zaliczyć można m.in.:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry³¹ - dokument o charakterze strategicznym, przenoszący założenia i cele zawarte w tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej³². Plan ten jest narzędziem planistycznym, stanowiącym podstawę przy podejmowaniu decyzji wpływających na stan zasobów wodnych oraz formułujący zasady gospodarowania wodami w przyszłości. W planie tym opisano stan wód powierzchniowych i podziemnych, określono cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych oraz wskazano zadania prowadzące do osiągnięcia dobrego stanu wód.

W kontekście analizowanego projektu mpzp istotne jest uwzględnienie celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWP Warta od Różanego Potoku do dopływu z Uchorowa (kod PLRW600021185991). Zgodnie z zapisami „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”³³ ww. JCWP stanowi silnie zmienioną część wód (SZCW), o złym stanie, dla której celem

³¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18.10.2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967)

³² Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22 grudnia 2000 r.)

³³ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967)

środowiskowym jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Jej wody zagrożone są niespełnieniem ww. celów.

Analizując wpływ realizacji ustaleń projektu mpzp na osiągnięcie ww. celów środowiskowych nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania w tym zakresie. Do projektu mpzp wprowadzono zapisy, których docelowa realizacja sprzyjać będzie osiągnięciu wskazanych celów. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim następujące ustalenia: dotyczące wyłączenia z zabudowy całego obszaru projektu, ustalenia przeznaczenia wyłącznie pod zieleń (**ZO**), ustalenia wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach **ZO**, zachowania istniejących wód powierzchniowych jako otwartych i zapewnienia dostępu do wód na potrzeby konserwacji, dopuszczenie lokalizacji zbiorników retencyjnych.

- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020) – SPA2020 wpisuje się w ramową politykę Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, zwracając szczególną uwagę na lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu, realizowane poprzez określenie działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Działania adaptacyjne zawarte w SPA2020 obejmują zarówno przedsięwzięcia techniczne, np. budowę niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią. Wśród planowanych do realizacji inwestycji znajduje się szereg przedsięwzięć poprawiających jakość życia mieszkańców i pobudzających wzrost gospodarczy. Planowane działania obejmują np. poprawę jakości wód, rozwój odnawialnych źródeł energii, zwiększenie zalesienia czy wsparcie dla rozwoju technologii środowiskowych. Podjęte zostaną również działania edukacyjne, wyjaśniające opinii publicznej zjawisko zmian klimatu.

Spśród zapisów omawianego w prognozie projektu planu, wpisujących się w ww. cele wyznaczone w SPA2020, wymienić można ustalenia dotyczące: wyłączenia z zabudowy całego obszaru projektu i ustalenia przeznaczenia prawie całego obszaru wyłącznie pod zieleń (**1ZO, 2ZO**), ustalenia wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach **ZO** i zagospodarowania wszystkich powierzchni nieutwardzonych zielenią, zachowania istniejących wód powierzchniowych jako otwartych i zapewnienia dostępu do wód na potrzeby konserwacji i robót hydrotechnicznych, dopuszczenia lokalizacji zbiorników retencyjnych, ochrony istniejących drzew, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i uzupełnienia rzędów drzew na terenach **1KD-D** i **1ZO**, wskazanych orientacyjnie na rysunku planu, wprowadzania na obszarze planu nowych nasadzeń zieleni, w tym zieleni wysokiej, a także dopuszczenia zalesienia terenów **ZO**.

Do dokumentów stworzonych na szczeblu **lokalnym**, formułujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia planowania przestrzennego, w tym też analizowanego projektu mpzp, zaliczyć można m.in.:

- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku. W Programie wytypowano – w poszczególnych obszarach interwencji – cele ekologiczne wraz z kierunkami działań, które sformułowano na podstawie głównych zagrożeń środowiska rozpatrywanych w kontekście aktualnych i planowanych wymogów prawnych oraz potrzeb i możliwości realizacyjnych Miasta. W ramach poszczególnych obszarów interwencji wskazano m.in. następujące cele strategiczne (jak również kierunki interwencji polityki ekologicznej):
 - poprawa jakości powietrza i ochrona klimatu – cele: osiągnięcie dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców, rozwój gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach – zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;
 - zagrożenie hałasem – cele: osiągnięcie dobrego stanu klimatu akustycznego (bez przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu), zmniejszenie hałasu komunikacyjnego w przestrzeni miejskiej;

- pola elektromagnetyczne – cel: utrzymanie stopnia emisji pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnego poziomu;
- gospodarowanie wodami – cel: racjonalne korzystanie z zasobów wodnych, ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody;
- gospodarka wodno-ściekowa – cel: poprawa jakości wody, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- ochrona zasobów geologicznych – cele: ochrona złóż kopalin, ograniczenie presji wywieranej przez wydobywanie złóż;
- ochrona gleb – cel: poprawa jakości gleby i ziemi;
- zasoby przyrodnicze – cel: ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz tworzenie sieci obszarów chronionych;
- monitoring środowiska – cel: zapewnienie stałego i rzetelnego monitoringu środowiska.

Część z celów jest realizowana poprzez ustalenia omawianego w prognozie projektu mpzp, wśród których wskazać należy:

- wyznaczenie w granicy projektu terenów zieleni,
- ustalenie zakazu lokalizacji budynków w granicy planu i stanowisk postojowych na terenach zieleni,
- wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni, w tym zieleni wysokiej,
- ochronę walorów krajobrazowych klina zieleni (...);
- zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia;
- ochronę i zachowanie istniejących wód powierzchniowych, cieków i rowów – urządzeń melioracji szczegółowej jako otwartych, z dopuszczeniem robót budowlanych;
- zapewnienie dostępu do wód powierzchniowych na potrzeby wykonywania robót konserwacyjnych i hydrotechnicznych;
- ochronę istniejących drzew, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i uzupełnienia rzędów drzew na terenach **1KD-D** i **1ZO**, wskazanych orientacyjnie na rysunku planu, a w przypadku kolizji z planowaną infrastrukturą ich przesadzenie lub usunięcie i wprowadzenie nowych nasadzeń w granicach planu;
- udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 80% powierzchni terenu,
- dopuszczenie zalesień.

6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO

6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i warunki gruntowo-wodne

Głównym celem sporządzenia analizowanego projektu planu jest zapewnienie maksymalnej ochrony terenów współtworzących pierścieniowo-klinowy system zieleni miasta oraz ograniczenie możliwości wprowadzania znaczących zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w jego zasięgu. Mając na uwadze powyższe, nie przewiduje się wystąpienia istotnych, negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowo-wodne analizowanych terenów, wynikających z realizacji ustaleń projektu mpzp, które docelowo powinny sprzyjać utrzymaniu dotychczasowych warunków wodnych na obszarze opracowania.

Realizacja ustaleń planu spowoduje przekształcenia powierzchni ziemi i warunków gruntowo-wodnych jedynie w przypadku lokalizacji dopuszczonych elementów zagospodarowania na terenach zieleni i terenach komunikacyjnych, takich jak: ciągi piesze i rowerowe (lub pieszo-rowerowe), sieci i obiekty infrastruktury technicznej, place zabaw, boiska, niekubaturowe urządzenia sportowo-rekreacyjne, budowle hydrotechniczne, urządzenia melioracji wodnych czy zbiorników retencyjnych. W większości przypadków nie będą to istotne oddziaływania.

W przypadku realizacji inwestycji w zakresie sieci infrastruktury technicznej spodziewać się można krótkoterminowych negatywnych oddziaływań o większym zasięgu, związanych z umieszczeniem pod powierzchnią elementów sieci, utwardzeniem części powierzchni, a przede wszystkim przemieszaniem warstw i wprowadzeniem do gruntów materiałów wpływających na zmianę ich dotychczasowych właściwości (np. stateczność, przepuszczalność). Należy natomiast podkreślić, iż z uwagi na charakter inwestycji infrastrukturalnych, służących często ochronie poszczególnych komponentów środowiska przed zanieczyszczeniem, oraz lokalny zasięg oddziaływania, zjawiska te nie będą odgrywały znaczącej roli w kształtowaniu powierzchni ziemi oraz warunków gruntowych – w odniesieniu do całego obszaru projektu planu.

Analizowany projekt planu na terenach zieleni dopuszcza również lokalizację zbiorników retencyjnych, jednakże nie precyzuje ich lokalizacji, ilości, powierzchni, pojemności oraz głębokości. Trudno zatem określić wielkość przewidywanych oddziaływań realizacji inwestycji na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, w tym również na powierzchnię ziemi i warunki gruntowo-wodne. Oddziaływania w tym zakresie wynikać będą z ingerencji w naturalne ukształtowanie terenu oraz warunki podłoża, obejmującej: wybranie naturalnego podłoża z obszaru przeznaczonego pod czaszę zbiornika, usypywanie, wzmocnianie skarp stanowiących brzegi zbiornika czy umieszczenie w gruncie elementów konstrukcji towarzyszących zbiornikowi wodnemu. Szczegółowy wpływ na powierzchnię ziemi, warunki gruntowe i zasoby wodne zostanie określony w oddzielnym opracowaniu, poprzedzającym wydanie decyzji administracyjnej, zezwalającej na ewentualną realizację tego przedsięwzięcia.

Wprowadzone do projektu planu ustalenia w zakresie przeznaczenia terenów i ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, dotyczące wyłączenia z zabudowy całego obszaru projektu i ustalenia przeznaczenia prawie całego obszaru wyłącznie pod zieleń, ustalenia wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach zieleni i zagospodarowania wszystkich powierzchni nieutwardzonych zielenią, zachowania i ochrony istniejących wód powierzchniowych (cieków, rowów zaznaczonych na rysunku planu) jako otwartych i zapewnienia dostępu do wód na potrzeby konserwacji i robót hydrotechnicznych, pozwoli na wyeliminowanie zagrożenia znaczących oddziaływań na powierzchnię ziemi i lokalne warunki wodne.

6.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Na obszarze projektu mpzp nie stwierdzono występowania zasobów naturalnych w postaci udokumentowanych złóż kopalin, zbiorników wód podziemnych (GZWP), gruntów leśnych. Biorąc powyższe pod uwagę, nie przewiduje się występowania oddziaływań na powyższe zasoby naturalne na skutek realizacji ustaleń planu.

6.3. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, szatę roślinną, zwierzęta

Ze względu na ochronny charakter analizowanego projektu planu realizacja jego ustaleń sprzyjać będzie utrzymaniu różnorodności biologicznej na dotychczasowym poziomie, bądź jej zwiększeniu oraz jednocześnie ochronie flory i fauny analizowanego obszaru.

Prognozuje się, iż respektowanie ustaleń projektu mpzp, określających docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni będzie miało korzystny wpływ na lokalną florę i faunę, ograniczając tym samym ryzyko zmniejszenia lokalnej bioróżnorodności, ukształtowanej przede wszystkim dzięki obecności mozaiki siedlisk związanych z funkcjonowaniem niezabudowanych terenów użytkowanych rolniczo lub nieużytków. Zakaz lokalizacji budynków na całym obszarze opracowania i znaczne ograniczenie możliwych do zrealizowania inwestycji oraz wprowadzenie wymogu zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach **ZO**, pozwoli zminimalizować ryzyko podejmowania działań wpływających niekorzystnie na roślinność i zwierzęta, związanych m.in. ze zniszczeniem dotychczasowych miejsc ich występowania, np. na skutek pojawienia się powierzchni trwale uszczelnionych lub też ograniczeniem dostępności do bazy pokarmowej.

Ponadto, w projekcie planu ustalono zachowanie i ochronę istniejącej zieleni i zasobów wodnych. Dla zapewnienia maksymalnej ochrony funkcjonujących na analizowanym obszarze siedlisk przyrodniczych istotne jest przede wszystkim ustalenie ochrony walorów krajobrazowych terenów stanowiących element klina zieleni poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Istotny jest również zapis o zachowaniu wód powierzchniowych jako otwartych, bowiem obecność wód powierzchniowych wpływa w sposób istotny na zwiększenie różnorodności występujących na danym obszarze siedlisk.

Większe oddziaływania na lokalne, istniejące, warunki siedliskowe wystąpią jedynie w sytuacji realizacji ustalenia dotyczącego dopuszczenia zalesienia terenów zieleni. Z racji bezpośredniego sąsiedztwa terenów leśnych, położonych po wschodniej stronie projektu mpzp, zalesienie nieużytków porolnych pozwoli w dłuższej, wieloletniej perspektywie na stopniowe zwiększanie powierzchni kompleksów leśnych już istniejących, wytworzenie nowego ekosystemu leśnego, o rozwiniętych zdolnościach samoregulacji oraz potencjalne zwiększenie liczby stanowisk gatunków cennych przyrodniczo, co sprzyja ich zachowaniu i ochronie.

6.4. Oddziaływanie na krajobraz

Analizowany obszar stanowi przykład otwartego krajobrazu rolniczego. Jego uwarunkowania krajobrazowe wynikają z funkcjonowania pól uprawnych, terenów odłogowanych, którym towarzyszą drobne ciek wodne wraz ze śródpolnymi zadrzewieniami i zakrzewieniami. Cennym elementem lokalnego krajobrazu są też niewątpliwie nasadzenia starych drzew wzdłuż ul. Bożywoja.

Wśród zapisów projektu mpzp, których realizacja będzie wpływać pozytywnie na utrzymanie ww. walorów krajobrazowych, wskazać należy przede wszystkim wyznaczenie terenów zieleni, obejmujących niemal cały obszar projektu mpzp, ustalenie zakazu lokalizacji budynków w granicach planu oraz ustalenie ochrony walorów krajobrazowych terenów stanowiących element klina zieleni poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych.

Istotnymi zapisami planu w zakresie ochrony lokalnych walorów krajobrazowych są również ustalenia zachowania i ochrony wód powierzchniowych oraz istniejących w granicy planu drzew, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i uzupełnienia rzędów drzew na terenach **1KD-D** i **1ZO**, wskazanych orientacyjnie na rysunku planu, a więc drzew rosnących wzdłuż ul. Bożywoja, stanowiących niezwykle cenny element lokalnego krajobrazu.

Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu planu, możliwość wprowadzania na te tereny nowych inwestycji ograniczona zostanie do realizacji elementów zagospodarowania niezbędnych dla właściwego funkcjonowania poszczególnych terenów, czy też elementów wpływających na zwiększenie atrakcyjności walorów turystyczno-rekreacyjnych terenów klina zieleni. Realizacja wspomnianych zapisów pozwoli na zachowanie elementów współtworzących tutejszy krajobraz w możliwie niezmienionym stanie, w sposób uwzględniający jednoczesną potrzebę zapewnienia właściwego funkcjonowania tych terenów, jako terenów wykorzystywanych przez mieszkańców miasta na potrzeby indywidualnego wypoczynku i rekreacji.

Przed istotną ingerencją w krajobraz chronić będą również wprowadzone do projektu mpzp zakazy, eliminujące możliwość lokalizowania elementów dysharmonizujących lokalną przestrzeń – tymczasowych obiektów budowlanych i nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej.

Zmiany w lokalnym krajobrazie wystąpić mogą jedynie w przypadku lokalizacji na terenach zieleni placów, boisk, placów zabaw oraz niekubaturowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych. Realizacja tego rodzaju elementów zagospodarowania spowoduje zmianę rolniczego charakteru tutejszego krajobrazu, niemniej, z uwagi na skalę i charakter tego rodzaju obiektów, oddziaływania te nie będą miały istotnego, negatywnego wpływu na lokalny krajobraz.

Na terenach zieleni **ZO** projekt planu dopuszcza wprowadzenie zalesień. W przypadku realizacji powyższego zapisu i wprowadzenia na istniejące obecnie tereny pól uprawnych i nieużytków zalesień, spowoduje stopniowe przekształcanie lokalnego otwartego krajobrazu rolniczego w krajobraz leśny. Będzie to jednakże proces długotrwały.

6.5. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne i klimat lokalny

Prognozuje się, że pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu planu – z uwagi na charakter rozwiązań funkcjonalnych i przestrzennych – będzie miała pozytywny wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego i warunki klimatyczne.

Najbardziej korzystny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza ma ograniczenie możliwości wprowadzenia zmian w zakresie przeznaczenia i docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania analizowanych terenów. Niemal cały obszar opracowania został w projekcie mpzp przeznaczony pod zielen (tereny **ZO**). Projekt ustalił obowiązek ochrony walorów krajobrazowych terenów stanowiących element klina zieleni poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych.

Prognozuje się, że wynikające z powyższych ustaleń maksymalne ograniczenie możliwości zmiany dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, charakteryzujących się występowaniem zróżnicowanej roślinności, w tym grup zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz nasadzeń przyulicznych, wpłynie pozytywnie na utrzymanie korzystnych warunków aerosanitarnych przedmiotowego obszaru. Utrzymanie obecnego stanu zagospodarowania będzie jednocześnie sprzyjało utrzymaniu korzystnych warunków mikroklimatycznych.

W projekcie, oprócz wyżej wskazanego ustalenia ochrony naturalnych zbiorowisk roślinnych, wprowadzono również zachowanie istniejących drzew, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i uzupełnienia rzędów drzew na terenach **1KD-D** i **1ZO**, wskazanych orientacyjnie na rysunku planu,

co również jest korzystne dla jakości powietrza i lokalnych uwarunkowań klimatycznych. Dodatkowo, w przypadku terenów **ZO** ustalono wymóg zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej, która musi być zagospodarowana zielenią, co również wpłynie pozytywnie na utrzymanie korzystnych warunków termicznych obszaru.

Pozytywny wpływ na jakość powietrza i lokalne warunki klimatyczne będzie miało również zalesienie terenów zieleni, dopuszczone ustaleniami planu, które w dłuższej perspektywie czasowej doprowadzi do wzrostu udziału zieleni wysokiej w powierzchni analizowanego obszaru.

Obecność dużych powierzchni porośniętych zielenią wysoką wpływa korzystnie na redukcję udziału CO₂ w powietrzu oraz zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń pyłowych, których obecność wpływa z kolei na zwiększenie częstotliwości i intensywności niekorzystnych zjawisk klimatycznych (cząstki pyłowe stanowią jądra kondensacji). Ponadto, w przypadku terenów porośniętych zielenią wysoką obserwuje się jednocześnie zwiększenie wilgotności powietrza oraz ograniczenie nasłonecznienia powierzchni (zacienienie), co z kolei wpływa na poprawę lokalnych warunków termicznych.

Respektowanie wprowadzonego do projektu planu zakazu lokalizacji budynków zminimalizuje natomiast ryzyko wystąpienia negatywnych zjawisk, związanych z pojawieniem się obiektów kubaturowych, których obecność wpływa na zmiany w cyrkulacji mas powietrza, a poza tym może również stanowić źródło emisji niskiej do powietrza w przypadku funkcjonowania w budynkach indywidualnych instalacji grzewczych, wykorzystujących paliwa o wysokich wskaźnikach emisji zanieczyszczeń.

6.6. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Ustalenia projektu mpzp nie wprowadzają zmian w strukturze funkcjonalnej analizowanego obszaru. W związku ze wskazanym przeznaczeniem terenów w granicach przedmiotowego projektu, zlokalizowane tam tereny zieleni **1ZO** i **2ZO** nie wymagają ochrony akustycznej w środowisku, na podstawie przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Niewątpliwie korzystnie na kształtowanie warunków akustycznych w środowisku będą wpływały ustalenia dotyczące np. zakazu lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów na terenach zieleni, jak również dopuszczenie lokalizacji dodatkowych, innych niż ustalone planem, elementów układu drogowego, w tym drogowych obiektów inżynierskich oraz dopuszczenie stosowania technicznych elementów uspokojenia ruchu, w tym lokalnych zawężeń jezdni lub pieszo-jezdni.

Biorąc pod uwagę projektowane przeznaczenie analizowanych terenów oraz ich docelowy sposób zagospodarowania nie przewiduje się, aby w przyszłości warunki te miałyby się niekorzystnie zmienić.

Nie przewiduje się, aby w przyszłości miały na obszar projektu planu niekorzystnie akustycznie oddziaływać jakiegokolwiek inne źródła hałasu komunikacyjnego, tj. hałasu samochodowego od innych najbliższych położonych ulic, hałasu lotniczego, hałasu kolejowego, a także hałasu tramwajowego. Przewiduje się również, że przedmiotowy obszar nie będzie się znajdował w przyszłości w zasięgu oddziaływania hałasu przemysłowego oraz oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu.

6.7. Oddziaływanie na ludzi

Oddziaływania na zdrowie ludzi i warunki życia, zarówno na etapie realizacji ustaleń planu, jak i w stanie docelowym, po ich zrealizowaniu, stanowi wypadkową oddziaływań na poszczególne elementy środowiska, przeanalizowane w poprzednich rozdziałach prognozy, w tym zwłaszcza w zakresie jakości powietrza, klimatu lokalnego i klimatu akustycznego.

Biorąc powyższe pod uwagę, przewiduje się, że realizacja ustaleń analizowanego projektu mpzp nie będzie związana z wystąpieniem negatywnych oddziaływań na użytkowników analizowanego obszaru, jak i mieszkańców terenów sąsiadujących z terenem planu. Zapisy i ustalenia omawianego projektu planu mają charakter ochronny (ochrona terenów klina zieleni przed zainwestowaniem), a ewentualna realizacja pojedynczych inwestycji w zasięgu jego granic (głównie infrastrukturalnych i rekreacyjnych), nie powinna powodować wystąpienia zjawisk o niekorzystnym charakterze.

Lokalne i ograniczone czasowo oddziaływania, które mogą być odbierane w odczuciu mieszkańców terenów sąsiednich jako negatywne, wystąpić mogą jedynie w okresie realizacji pojedynczych inwestycji, obejmujących ewentualną rozbudowę i modernizację sieci infrastruktury

technicznej oraz lokalizację takich elementów zagospodarowania, jak place zabaw czy plenerowe urządzenia sportowo-rekreacyjne.

Analizując charakter zapisów omawianego projektu planu należy natomiast zwrócić uwagę na korzystny wpływ ich realizacji na mieszkańców terenów sąsiadujących z obszarem opracowania, jak również mieszkańców całego miasta. Wyeliminowanie możliwości lokalizacji budynków na całym obszarze, ograniczenie możliwości wprowadzenia znaczących zmian w obrębie terenów zieleni, jak również zapewnienie ochrony walorów krajobrazowych tych terenów będzie miało niezwykle istotny wpływ na mieszkańców miasta, wynikający z utrzymania niezabudowanych terenów współtworzących pierścieniowo-klinowy system zieleni miasta, charakteryzujących się szczególnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi.

Realizacja ustaleń omawianego projektu mpzp wpłynąć też może na zwiększenie atrakcyjności terenów zieleni pod względem wypoczynkowym i rekreacyjnym. Dopuszczenie lokalizacji ciągów pieszych, rowerowych (lub pieszo-rowerowych) oraz placów zabaw, boisk oraz niekubaturowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych na terenach **ZO**, niewątpliwie podniesie atrakcyjność terenów wykorzystywanych przez mieszkańców północnej części miasta na potrzeby rekreacji indywidualnej.

Szczególnego podkreślenia wymaga również fakt, iż ochrona terenów strukturalnego klina zieleni przed ewentualną zabudową, wpływać będzie na utrzymanie możliwości „przewietrzania” terenów (niezabudowane tereny klinów zieleni zapewniają możliwość swobodnego przemieszczania się mas powietrza), co jest szczególnie istotne dla ograniczenia skali zagrożeń związanych z występowaniem ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń powietrza, wpływających w sposób niekorzystny na zdrowie mieszkańców miasta. W tym miejscu należy zaznaczyć, że działania planistyczne służące ograniczeniu możliwości istotnego pogorszenia jakości środowiska są niezwykle ważne z punktu widzenia ochrony mieszkańców, gdyż rosnące zanieczyszczenie poszczególnych komponentów środowiska, a zwłaszcza powietrza atmosferycznego, pogarsza warunki życia, a długotrwałe narażenie na działanie szkodliwych substancji może być czynnikiem wpływającym na wzrost zachorowań i umieralności na skutek poszczególnych chorób.

6.8. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe i dobra materialne

Wśród elementów dziedzictwa kulturowego stwierdzonych w granicach obszaru projektu mpzp wskazać można jedynie dwa udokumentowane stanowiska archeologiczne, których lokalizacje wskazane zostały na rysunku planu na terenie **1ZO**. Natomiast z uwagi na obowiązywanie przepisów odrębnych, nie wprowadzono szczegółowych zapisów w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Niemniej, z uwagi na ochronny charakter ustaleń projektu mpzp w zakresie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, nie przewiduje się wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na ww. elementy dziedzictwa kulturowego.

Z uwagi na dotychczasowy charakter zagospodarowania i użytkowania terenów objętych granicami projektu mpzp, nie przewiduje się również wystąpienia jakichkolwiek negatywnych oddziaływań na dobra materialne w granicach przedmiotowego obszaru. Ochronny charakter zapisów projektu wyklucza również możliwość wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na dobra materialne zlokalizowane poza granicami obszaru projektu planu.

6.9. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Na obszarze objętym projektem mpzp oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie znajdują się tereny objęte obszarowymi formami ochrony przyrody, ustanowionymi w oparciu o ustawę o ochronie przyrody.

Jak wspomniano w rozdziale 3 prognozy, obszarem chronionym położonym najbliżej granic analizowanego projektu, w odległości ok. 270 m na południowy wschód od ul. Bożywoja, jest użytek ekologiczny „Łęgi Potoku Różanego”, powołany Uchwałą Nr XXXIX/684/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 13 grudnia 2016 r.³⁴.

Celem ustanowienia użytku była ochrona kompleksu nadrzecznych siedlisk przyrodniczych wzdłuż Potoku Różanego i naturalnych zbiorników wodnych (w tym szuwarów, łęgów jesionowo-olszowo-topolowych, łożowisk) oraz starorzecza i łąk zalewowej doliny rzeki Warty. Zakres ochrony czynnej obejmuje: utrzymanie stosunków wodnych zapewniających zachowanie istniejących siedlisk, ochronę starorzecza, zachowanie naturalnych siedlisk przyrodniczych, czynną ochronę zbiorowisk

³⁴ Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2016 r. poz. 8380

roślinnych, zapobieganie procesowi degradacji gleb, ochronę stwierdzonych stanowisk rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną, prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, utrzymanie ekosystemów szuwarowych i łąkowych, ograniczenie rozwoju roślinności inwazyjnej, zwłaszcza gatunków obcych geograficznie.

Biorąc pod uwagę odległość projektu mpzp od obszaru chronionego, ale również jego ochronny charakter, zakładający zachowanie otwartego charakteru analizowanych terenów i przeznaczenie ich wyłącznie pod zieleń (ZO), zachowanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej, ochronę istniejącej zieleni, i wód powierzchniowych znajdujących się w granicach planu, należy stwierdzić, że realizacja ustaleń mpzp nie spowoduje jakichkolwiek negatywnych oddziaływań na przedmiot ochrony ww. użytku ekologicznego, a wręcz pozwoli na zachowanie dotychczasowych powiązań przyrodniczych z terenami doliny Warty.

Nie przewiduje się również wystąpienia oddziaływań na najbliższej położone obszary Natura 2000, w tym SOO „Biedrusko”, oddalony o ok. 3 km od północnej granicy projektu mpzp i OZW „Fortyfikacje w Poznaniu” (Fort IV), oddalony o ok. 2,5 km od południowej granicy projektu.

6.10. Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na położenie geograficzne Poznania (znaczne oddalenie od terenów przygranicznych państwa) stwierdzić należy, że realizacja ustaleń omawianego planu miejscowego nie spowoduje oddziaływań na środowisko w kontekście transgranicznym, w rozumieniu Konwencji z Espoo z 25 lutego 1991 r.

7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji postanowień analizowanego mpzp podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym m.in. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez zobligowane do tego instytucje i służby. Stosownie do art. 10 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, dla monitoringu znaczącego wpływu na środowisko realizacji planów możliwe jest wykorzystanie istniejącego systemu monitoringu, w celu uniknięcia jego powielania.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu), Państwowy Instytut Geologiczny, Prezydent Miasta Poznania (pełniący jednocześnie obowiązki starosty powiatu grodzkiego), prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska, w tym jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, hałasu i pól elektromagnetycznych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

Zakres i częstotliwość monitoringu obejmującego pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, badania poszczególnych wskaźników zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, a także pomiary poziomów hałasu na terenach zlokalizowanych na analizowanym obszarze, będą zatem dostosowane do zakresu i częstotliwości monitoringu prowadzonego w ramach programów Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary i badania prowadzone w celu określenia stanu poszczególnych komponentów środowiska prowadzone będą natomiast zgodnie z metodyką i wymogami określonymi w poszczególnych rozporządzeniach, a także specjalistycznych opracowaniach – określających metodyki referencyjne, odnoszące się do sposobu analizowania stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska.

Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska należy natomiast pamiętać, że wyniki te muszą odnosić się do obszaru objętego projektem planu.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU

Możliwość rozważania odmiennego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w granicach analizowanego projektu mpzp została znacząco ograniczona poprzez zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, określające wiodący i uzupełniający kierunek zagospodarowania i użytkowania poszczególnych

terenów. Ponadto, możliwość wprowadzenia odmiennego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów została ograniczona przede wszystkim z uwagi na dotychczasowy sposób zagospodarowania tych terenów, jak również ich położenie w zasięgu strukturalnego klina zieleni.

Z uwagi na powyższe, w trakcie prowadzonych prac planistycznych nad sporządzeniem projektu mpzp obszaru Umultowo Wschód – rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu nie rozpatrywano rozwiązań alternatywnych do tych, które zaproponowane zostały w analizowanym w prognozie dokumencie.

9. STRESZCZENIE I WNIOSKI

Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Umultowo Wschód – rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu i składa się z ośmiu części, sporządzanego na podstawie uchwały Nr XIX/314/VIII/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 19 listopada 2019 r.

W pierwszej części omówiono przedmiot i cel opracowania, podstawy formalno-prawne, metodologię i wykorzystane w opracowaniu materiały. Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Obowiązek jej opracowania wynika bezpośrednio z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zasadniczym celem prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie potencjalnego oddziaływania realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze, kulturowe i krajobraz.

Obszar projektu mpzp położony jest w północnej części miasta Poznania, na Umultowie i obejmuje teren ograniczony ulicami: ul. Rubież (od strony zachodniej), ul. Nadwarciańską (od strony wschodniej) oraz ul. Bożydara (od strony południowej). Powierzchnia projektu wynosi ok. 27,7 ha.

Obecnie na omawianym terenie nie obowiązuje żaden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

W drugiej części prognozy opisano obecne zagospodarowanie analizowanego terenu. Poddano charakterystyce poszczególne elementy środowiska przyrodniczego oraz ich wzajemne powiązania, w tym: rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki gruntowe, gleby, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy oraz klimat lokalny. W oparciu o dostępne informacje i analizy dokonano również oceny jakości powietrza, zasobów wodnych oraz klimatu akustycznego.

- Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru jest jednorodna. Na całym terenie ograniczonym ulicami: od zachodu Rubież, od wschodu Nadwarciańską i od południa Bożywoja znajdują się rozległe, porolne nieużytki, które zajmują środkową i południową część obszaru i nadal użytkowane grunty rolne (grunty orne), położone w jego północnej części. Teren urozmaicony jest przez lokalne, drobne ciek wodne, którym towarzyszą skupiska zieleni śródpolnej. Przy ul. Bożywoja znajdują się również dwa większe skupiska zwartej zieleni wysokiej. W granicy projektu znalazł się również niewielki teren rolniczy, położony pomiędzy ul. Bożywoja a ul. Bożydara oraz trzy odcinki dróg – ul. Bożywoja, fragmenty ul. Nadwarciańskiej i ul. Bożydara.
- Pod względem geomorfologicznym zachodnie fragmenty obszaru projektu położone są w obrębie piaszczysto-żwirowej równiny sandrowej (poziomu wodnolodowcowego najniższego), oddzielonej od doliny Warty i jej teras wyraźnym zboczem (stokiem). W sposób wyraźny zaznacza się jego obniżenie z kierunku zachodniego (ok. 72-73 m n.p.m. wzdłuż ul. Rubież) w kierunku wschodnim (59-60 m n.p.m. wzdłuż ul. Nadwarciańskiej), w kierunku dna doliny rzeki Warty. Warunki gruntowe w obrębie analizowanego obszaru są stosunkowo jednorodne. W podłożu dominują plejstocenijskie grunty pochodzenia lodowcowego, rzeczno-lodowcowego.
- Na obszarze projektu mpzp nie stwierdzono występowania zasobów naturalnych w postaci: udokumentowanych złóż kopalin, udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), gruntów leśnych.
- W granicach obszaru występują czarne ziemie zdegradowane, gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne oraz gleby murszowo-mineralne i murszowate użytków zielonych słabych i bardzo słabych.
- Analizowany obszar położony jest w dorzeczu rzeki Odry, w regionie wodnym rzeki Warty w zasięgu zlewni jednolitej części wód powierzchniowych JCWP Warta od Różanego Potoku do Dopływu z Uchorowa (kod PLRW600021185991) oraz jednolitej części wód podziemnych JCWPd

- nr 60 (kod PLGW600060). Położony jest w zlewni III rzędu niewielkiego ciek wodnego, stanowiącego bezpośredni dopływ rzeki Warty, przepływającego w granicach projektu z południowego zachodu w kierunku północnego wschodu. W granicach projektu przepływają również inne drobne śródpolne i przydrożne cieki, włączone do szczegółowej sieci melioracyjnej. W południowej części obszaru, nieco powyżej ul. Bożywoja, znajduje się niewielki, śródpolny zbiornik wodny.
- Zgodnie z Mapą hydrograficzną, na terenach położonych po wschodniej stronie Rubież, aż do ul. Nadwarciańskiej, poziom wód gruntowych waha się od 1 do 2 m p.p.t., natomiast na terenach położonych w bezpośrednim zasięgu drobnych cieków wodnych wody gruntowe zalegają jeszcze płycej, okresowo pojawiają się również na powierzchni terenu.
 - Szatę roślinną w północnej części obszaru reprezentuje głównie roślinność porastająca tereny upraw polowych, którym towarzyszą zbiorowiska segetalne. W północno-wschodnim fragmencie obszaru, pasowo wzdłuż ciek wodnego, rozwinęło się śródpolne zadrzewienie i zakrzewienie. Na nieużytkach, jakie wykształciły się poniżej obecnych gruntów ornych, rozwijają się głównie zbiorowiska łąkowe i zarośla. Zbiorowiska łąkowe stanowią różnorodne postacie przejściowe, pomiędzy typowymi zespołami łąkowymi a ziołoroślami okrajkowymi, które powstają na skutek sukcesji po zaprzestaniu użytkowania łąk. W silnej ekspansji znajduje się nawłóć kanadyjska (*Solidago canadensis*) i przymiotno kanadyjskie (*Erigeron canadensis*). Charakterystycznym elementem szaty roślinnej tej części planu są liczne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, występujące pojedynczo, kępami lub pasowo wzdłuż drobnych cieków wodnych. Po północnej stronie ul. Bożywoja znajdują się dwa siedliska łągu olszowo-jesionowego *Fraxino-Alnetum* i łągu wiązowo-jesionowego *Quercu-Ulmetum minoris*. Wzdłuż ul. Bożywoja rosną rzędy drzew, w tym najliczniej stare wierzby (*Salix sp.*), a także m.in. drzewa następujących gatunków: dąb szypułkowy, kasztanowiec pospolity, robinia akacjowa, wiąz, śliwa ałycza. Młode drzewa rosną też wzdłuż fragmentu zachodniego pobocza ul. Nadwarciańskiej.
 - Bezpośrednie sąsiedztwo lasów, otwartych terenów rolniczych i nieużytków, połączonych przyrodniczymi korytarzami z doliną Warty, sprzyja migracji takich gatunków zwierząt jak: sarny (*Capreolus capreolus*), dziki (*Sus scrofa*), zające (*Lepus europaeus*), lisy (*Vulpes vulpes*), borsuki (*Meles meles*), jeże (*Erinaceus europeus*), wiewiórki (*Sciurus vulgaris*) czy jenoty (*Nyctereutes procyonides*). Teren zakrzewień i zadrzewień śródpolnych z dębami szypułkowymi w pobliżu ul. Bożywoja są miejscem żerowania dzików, z kolei liczne cieki i rowy mogą stanowić szlaki ich wędrówek. Ponadto, na terenach nieużytków stwierdzono występowanie takich zwierząt jak: myszy (*Apodemus sp.*), ryjówki (*Sorex sp.*), norniki (*Microtus sp.*) oraz krety (*Talpa europaea*). Zbiornik i cieki wodne otoczone łąkami tworzą dogodne warunki dla występowania wodnych płazów, takich jak: ropucha szara (*Bufo bufo*) i żaba wodna (*Rana esculena*). Ponadto, na terenie całego obszaru objętego planem spotykane są różne gatunki ślimaków (*Gastropoda*), w tym ślimaka winniczka (*Helix pomatia*). W rejonie analizowanego obszaru w przeszłości notowane były również gady, takich gatunków jak: jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*) i padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*). Na terenie opracowania występują ptaki, związane z terenami rolnymi oraz zakrzewieniami lub zadrzewieniami śródpolnymi, m.in.: szpak (*Strunus vulgaris*) czy kos (*Turdus merula*), gawron (*Corvus frugilegus*), wróbel (*Passer domesticus*), kawka (*Corvus monedula*), sroka (*Pica pica*), dzięcioł (*Dendrocopos sp.*), sikora (*Parus sp.*), trznadel (*Emberiza citrinella*), dzwonek zwyczajny (*Carduelis chloris*), bażant łowny (*Phasianus colchicus*) oraz jaskółka (*Hirundo sp.*), a także zalatujące z terenów sąsiednich ptaki drapieżne, np.: jastrząb (*Accipiter gentilis*), myszołów (*Buteo buteo*) czy błotniak (*Circus*).
 - Opisano aktualny stan środowiska pod względem jakości powietrza, klimatu akustycznego i jakości wód.
 - Na analizowanym obszarze nie występują obiekty zabytkowe. W granicach projektu znajdują się dwa udokumentowane stanowiska archeologiczne.

Trzeci rozdział prognozy dotyczy analizy problemów ochrony środowiska, istotnych z punktu widzenia projektu planu, w którym odniesiono się do następujących zagadnień:

- Położenia obszaru projektu mpzp w zasięgu strukturalnego, północnego klina zieleni, współtworzącego pierścieniowo-klinowy system zieleni miejskiej.
- W granicach projektu mpzp nie występują obszarowe formy ochrony przyrody, natomiast w jego niedalekim sąsiedztwie znajduje się użytek ekologiczny „Łęgi Potoku Różanego”. W graniach planu istnieje duże prawdopodobieństwo bytowania gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową.

- W przeszłości fragment analizowanego obszaru położony był w zasięgu nieistniejącego już użytku ekologicznego „Różany Młyn” oraz w całości w granicach, również już nieistniejącego, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”.
- Na omawianym obszarze nie występują obszary chronione, podlegające ochronie na podstawie innych przepisów odrębnych, tj. lasy, strefy ochronne ujęć wody oraz obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, obszary ciche w aglomeracji. Obszar jest położony poza obszarami narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi. Natomiast zachodni fragment analizowanego obszaru znajduje się w zasięgu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.
- Przez analizowany obszar przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna WN 110 kV, która powoduje powstanie w swoim otoczeniu pól elektromagnetycznych, o częstotliwości sieciowej 50 Hz, a także pewne ograniczenia w zagospodarowaniu terenów, wywołane koniecznością zachowania wolnych przestrzeni pod siecią.
- Z uwagi na problem złej jakości powietrza i przekraczania dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM10 oraz bezno(a)pirenu w całej strefie aglomeracji poznańskiej, istotnym zagadnieniem ochrony środowiska jest podejmowanie działań naprawczych – w tym działań planistycznych – mających na celu ograniczenie lub też wyeliminowanie źródeł ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego.

Czwarty rozdział poświęcono omówieniu celu i zapisów projektu planu oraz ich powiązaniu z ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania. Wykazano także potencjalne skutki dla środowiska i przestrzeni, jakie mogą wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń projektowanego planu miejscowego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru Umultowo Wschód – rejon ulicy Bożywoja w Poznaniu jest planem ochronnym. Dla przedmiotowego planu głównym celem jest określenie takiego przeznaczenia i sposobu zagospodarowania przestrzennego obszaru, który zapewni ochronę terenów klinów zieleni przed zabudową.

Plan utrzymuje obecną strukturę funkcjonalną i nie przewiduje istotnych przekształceń przestrzennych analizowanych terenów. W zakresie przeznaczenia terenów w projekcie planu wyznaczono: dwa tereny zieleni (**1ZO**, **2ZO**) oraz tereny dróg publicznych klasy dojazdowej (**1KD-D**, **2KD-D**). Do najważniejszych ustaleń projektu mpzp w kontekście przedmiotowej prognozy należą zapisy w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, wśród których wskazano:

- ochronę walorów krajobrazowych klina zieleni poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych oraz wprowadzenie zagospodarowania terenów zgodnie z ustaleniami planu;
- zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia;
- ochronę i zachowanie istniejących wód powierzchniowych, cieków i rowów – urządzeń melioracji szczegółowej jako otwartych, z dopuszczeniem robót budowlanych;
- zapewnienie dostępu do wód powierzchniowych na potrzeby wykonywania robót konserwacyjnych i hydrotechnicznych;
- ochronę istniejących drzew, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i uzupełnienia rzędów drzew na terenach **1KD-D** i **1ZO**, wskazanych orientacyjnie na rysunku planu, a w przypadku kolizji z planowaną infrastrukturą ich przesadzenie lub usunięcie i wprowadzenie nowych nasadzeń w granicach planu.

W prognozie opisano powiązania z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania i stwierdzono, że projekt planu nie narusza jego ustaleń.

W piątej części prognozy omówione zostały podstawowe cele ochrony środowiska, formułowane na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i lokalnym, istotne z punktu widzenia ustaleń projektu planu. W tym zakresie odniesiono się do następujących dokumentów:

- Konwencji o ochronie dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Konwencja Berneńska) z dnia 19 września 1979 r.,
- Konwencji o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro z dnia 5 czerwca 1992 r.,
- Europejskiej Konwencji Krajobrazowej z dnia 20 października 2000 r.,
- Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (Dz.U.UE.L.2008.152.1)
- Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko,

- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020),
- Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020, z perspektywą do 2024 roku.

Rozdział szósty w całości poświęcono omówieniu potencjalnych oddziaływań realizacji ustaleń mpzp na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Wskazano również ustalenia projektu, których realizacja służyć będzie ochronie środowiska przyrodniczego oraz ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko.

Obszar projektu mpzp reprezentuje głównie przekształcone, synantropijne ekosystemy, o niewielkim stopniu naturalności, związane z długoletnim użytkowaniem rolniczym tych terenów, w ostatnim czasie na znacznej części już zakończonym, oraz stosunkowo niewielkie fragmenty zadrzewień łągowych, rosnących wzdłuż ul. Bożywoja. Mimo stosunkowo niewielkiego stopnia naturalności tych ekosystemów, z racji swojego otwartego charakteru i położenia w bezpośrednim sąsiedztwie terenów leśnych doliny Warty oraz terenów zieleni doliny Potoku Różanego pełnią istotną przyrodniczo rolę łącznika ekologicznego pomiędzy terenami o większej wartości przyrodniczej, zapewniając jednocześnie prawidłowego funkcjonowania północnego klina zieleni, współtworzącego pierścieniowo-klinowy system zieleni miasta Poznania.

W przypadku przedmiotowego projektu ustalono takie funkcje i sposoby zagospodarowania terenów, które zapewnią utrzymanie dotychczasowego otwartego charakteru obszaru i zabezpieczą go przed zabudową i niekontrolowanym zainwestowaniem.

Prognozuje się, że ewentualna realizacja nielicznych inwestycji, dopuszczonych ustaleniami planu, związana będzie z wystąpieniem oddziaływań, które z uwagi na swój charakter, intensywność oraz zasięg przestrzenny, będą miały pomijalny wpływ na kształtowanie poszczególnych komponentów środowiska na całym analizowanym obszarze.

Niemniej, oddziaływania te mogą wystąpić w przypadku realizacji pojedynczych inwestycji, dopuszczonych ustaleniami projektu, takich jak: ciągi piesze, rowerowe (lub pieszo-jezdnie), sieci i obiekty infrastruktury technicznej, place zabaw, boiska lub niekubaturowe urządzenia sportowo-rekreacyjne, budowle hydrotechniczne lub urządzenia melioracji wodnej, zbiorniki retencyjne.

W największym stopniu oddziaływania te dotyczyć mogą powierzchni ziemi, warunków gruntowych i roślinności porastającej niewielkie powierzchnie, w obrębie których możliwe będzie zrealizowanie poszczególnych inwestycji (oraz prowadzenie prac budowlanych). Podkreślić należy natomiast, że skala projektowanych inwestycji oraz prognozowany zasięg ich oddziaływania, nie będzie stanowił zagrożenia dla wystąpienia istotnych, negatywnych oddziaływań, wpływających na kształtowanie komponentów środowiska w granicach całego obszaru projektu mpzp – pod warunkiem respektowania ustaleń projektu planu oraz przestrzegania obowiązujących przepisów prawa.

Zakres wprowadzonych do projektu mpzp zapisów dotyczących ochrony poszczególnych elementów środowiska uznaje się za właściwy i wystarczający. Należy jednak zaznaczyć, iż warunkiem zachowania dotychczasowego stanu i prawidłowego funkcjonowania środowiska w obrębie terenów zlokalizowanych w granicach omawianego obszaru, będzie precyzyjne wyegzekwowanie ustaleń projektu mpzp i restrykcyjne przestrzeganie przepisów i wymogów ochrony środowiska, wynikających z obowiązujących przepisów prawa.

W siódmej części odniesiono się do zagadnień związanych z analizą skutków realizacji postanowień planu miejscowego w zakresie oddziaływania na środowisko, która może polegać na analizie wyników pomiarów i ocen uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Analiza wyników pomiarów, uzyskanych w ramach PMS, musi dotyczyć obszaru objętego danym planem miejscowym.

W części ósmej wskazano na brak konieczności wskazywania i rozważania rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w analizowanym projekcie planu.